

Z O B S A H U

O SLOŽITĚM ZJEDNODUŠOVÁNÍ V ČESKOSLOVENSKU	2
NENÍ KAPITALISMUS JAKO KAPITALISMUS	3
NEZAPOMÍNEJME NA UMĚNÍ ...	8- 9

CO SE TISKNE V EXILU	10
« SKUTEČNOST » V OBLACÍCH NESKUTEČNA	12
RUBRIKY : JACÍ JSME, Z DOPISŮ A DISKUSÍ	13

NĚKOLIK ZÁSAD

V době, kdy píšeme toto číslo Tribuny, dovršují se právě, jak se píše v lidově demokratických novinách, » krátké, « a jak my píšeme » dlouhé « roky od komunistického puče v Československu. Ten je zajisté i pro západ rozmezím. Západ ve své veliké většině přestal dělat pštroši politiku, přehodnotil chiméru Jalty. Pokouší se dávat dohromady své síly, a brání se. Ale zároveň musíme konstatovat, že tyto síly nerostou. Jeho boj za svobodu, nedělitelnou svobodu naší i jejich, není živelný, nestal se záležitostí prostých lidí na světě, je především veden státníky a jedná se o něm v zákulisí. » Zatím co my a naši spojenci jsme hromadili komitě na komitě ve snaze usmířit neusmířitelné, imperium útočnicka se roztáhlo od Labe k Tichomoří, praví přesně prohlášení, podepsané generálem Marshalllem.

Jsou vnitřní síly demokracie podlomeny? Existují vůbec lidové síly demokracie? Nikdy jsme necitili pravdivěji kontradike demokracie než v těchto měsících a letech, kdy » jsme v tom », abychom mluvili Sartrovým obrazem. A zde také začíná úkol našeho časopisu; zkoumat a ověřovat, analyzovat rozpory, pokoušet se je překlenout, ano, s fantasií, ale jak střízlivou, jak reálnou. Nezůstávat jen na povrchu theorie, nevymýšlet si již vůbec theorie jako anekdoty, ne bát se podívat na zoubky těm moderním » věčným » pravdám, které se předkládají ve formě hesel. Pokorně zkoumat především fakta, vycházet z principu, že to, co jest, už protože to jest, má svoje příčiny, které nejsou jen omylem či náhodou nebo ďábelským výmyslem.

Je to střízlivá práce a jak říkal Čapek, » dá to fušku ». Je pracovně bez předsudků. To není falešná objektivita nebo neutralismus nad konáním světa, to je v první řadě láska k faktům, k pravdě, k skutečnosti, které jsou jediné podmínky jakékoli další tvůrčí práce. Položtem a polovážně bychom se chtěli nazvat avantgardou střízlivosti. Je jí v některých kruzích tak málo.

Tedy zkoumat a ověřovat všechno, bez rozdílu. Nebát se jít i za odpovědi, které se zdají zákončovat řetězec vysvětlení; vniknout i do odpovědí, popírající hodnoty zdánlivě nepochybné. Nebát se zjistit, že některé staré pravdy platí, i když se považují za překonané. Odvážít se držet výsledků zkoumání a říci je : zjistí-li se, že demokracie má hájit kulturu a ne kultura demokracii, vyldášit to i v době, která je náchylná dělat z kultury malé demokratické tanky. Zjistí-li se, že komunismus přináší do společnosti nové prvky, které zůstanou součástí uspořádání společnosti, až komunismus zmizí se scény, a které jsou jeho silou, dokud jich jeho odpůrci nepřevzmou a upozornit na to i v prostřední, ochotném kamenovat každého, kdo nepronáší slovo komunismus se svatým hněvem od rána do večera. A zjistí-li se, že určitý stranický systém ve státě ubíjí demokracii, kritizovat jej, i když moc v rukou mají ti, kdož jsou s ním spjatí.

Nebát se ovšem omylů a mít dobrou vůli pochopit omyl. Ale nezpronevěřit se především vlastní době, vlastnímu životu, vlastnímu, časnému úkolu. Řekli bychom : sloužit, hlavně pracovat, nestát mimo a nestát nad, leč hluboce mimo, leč hluboce nad, pokud je to vůbec možné.

A nakonec, proti všem absurdnostem doby, proti všem kontradikcím demokracie, mít dostatek důvěry, dostatek pozemské víry v člověka, v jeho polozasypanou, a přece pod popelem žhavou věrnost k přirozeným lidským ideálům.

Zoráva z demova

O složitém zjednodušování

Z těch, kdo poznali zblízka život v komunistickém státě, nebude snad nikdo popírat, že komunisté svým usilím skutečně vytváří jakýsi nový řád, jakési nové uspořádání veřejných i soukromých záležitostí ve státě. Hodnotu tohoto nového řádu není možno zachytit v žádné nesporné tvrzení: dosud je totiž komunistický režim v Československu v tak rychlém a nepřehlédném vývoji, že se nemohlo nikomu podařit jeho dokonalé theoretické zpracování a při nedostatku této základní vědomosti není možné žádné definitivní zhodnocení. I když tedy předmět pozorování je ve stavu zrodu — komunistický systém — není vhodný dnes pro vyčerpávající rozbor, přece již dnes vykazuje některé rysy, v nichž se ustáluje jeho charakter, a tyto mohou být předmětem zkoumání: závěry o dílcích, byť typickým zjevem mohou mít jenom prozatímní platnost a mimo to také platnost jenom přibližnou — obojí defekty vyplývají z povahy předmětu (isolovaný díleč zjev měnícího se celku).

I povrečního pozorovatele upoutá na první pohled jistý chaos, který uprostřed komunistického vynucovaného pořádku působí dojmem podstatného zjevu: opravdu poznamenává všechny stránky života v Československu okolnost, kterou je možno předběžně označit jako proces » složitého zjednodušování «.

První příklad je z oboru výroby. Ve stavebnictví se komunističtí novátoři snaží o to, aby některé zdržující práce nahradili metodami urychlujícími a tak dosáhli zkrácení doby, potřebné pro dokončení stavby. Jako neproduktivní mrtvý čas bylo sledováno čekání až ztvrdně beton, zejména při betonování t. zv. předkladů (betonové trámy nad otvory oken a dveří). Podle starých metod se totiž po vyzdění zdi do roviny horního okraje oken nebo dveří zhotovilo dřevěné bednění, to se vyplnilo betonem a ve zdi se pokračovalo na jeho základně až beton ztuhl. Komunističtí zlepšovatelé vymysleli novou metodu: betonové překlady se zhotoví v továrně, na stavbě se jenom uloží na zdivo nad okna a hned se může zdit dále. Tento zlepšovatelský návrh byl doprovázen výpočtem, o kolik je takový překlad lacinější, kolik pracovníků a materiálu se ušetří, kolik času se získá, když zdi nebude přerušeno čekáním na ztvrnutí betonu. V praxi však se brzy ukázaly stinné stránky nové metody a všechny výpočty byly postaveny na hlavu: především novátoři počítali s tím, že na stavbách bude vhodné zařízení, které těžké betonové kvádry dopraví na potřebné místo — ve skutečnosti takových zařízení nikde není a zedníci musí sami tahat překlady na místo a ručně je usazovat; dále se běžně stává, že betonový předklad je uložen na rovinu dvou zdí, která se nutně o nějaký centimetr odlišuje od roviny, na níž byl kvádr, v továrně vyroben — překlad tedy praskne v okamžiku, kdy se zatíží na něm vystavěnou zdi (nezbývá než zvednout nové zdivo lešením, pracně vyjmout prasklý kvádr, nahradit jej novým a pokusit se o lepší usazení — mnohdy se to ani při druhém pokuse nepodaří). Novátorská metoda se tedy minula svým cílem: znamená pro dělníka větší dřinu a při vyčíslení je i dražší (pokud se nepodaří odstranit její nedostatky zlepšenou kvalitou materiálu).

Druhý příklad je z oblasti distribuce. V celém Brně byly neuváženě zrušeny všechny obchody, opravující plnicí pera, a na jejich místě vytvořen jediný závod — Centropen. Přednosti této centralisace byly spatřovány ve větší hospodárnosti, lepší obsluze, rychlejší práci, ušetření pracovních sil atd. V srpnu byla pro všechny zaměstnance vyhlášena celozávodní dovolená (před tím se často konaly celozávodní brigády) a tak po dobu čtrnácti dnů nebylo možné si dát opravit v tomto třístatisícovém městě plnicí pero: po návratu zaměstnanců z dovolené nahrnuli se všichni zájemci v takové míře, že na jednoduché práce je třeba čekat i tři týdny. Úprava, která měla

theoreticky zjednodušit a zlepšit fungování určitého oboru, způsobuje pravý opak.

Konečně třetí příklad pochybené reformy je z oboru školství. Komunisté dosud prosazovali studenty určitého třídního původu a určitého politického přesvědčení pouze příležitostně: v poslední době se pokusili zajistit jejich výsadní postavení organisovaně, nejenom individuální protekcí, ale přímo nařízenou institucí třídního zkoušení. Třídní zkoušení spočívá v tom, že studentům různého původu a smýšlení jsou kladeny různé těžké otázky (první dostává obecné a jednoduché, druhý konkrétní a detailní), zkoušející působí rozdílně na zkoušené (prvnímu pomáhá k řešení, druhého od řešení odvádí a usměrňuje na nesnadnější pole) a odpovědi zkoušených rozdílně hodnotí (prvnímu uzná i špatnou odpověď, protože » to dobře myslil «, druhému neuzná ani dobrou odpověď, protože » to říkal nejistě «). Touto cestou měla být dokázána studijní převaha dělnického a politicky vyspělého studenta na vysokých školách: formálně také dokázána byla a vypracované statistiky číselně dokazují, že komunisté jsou výborní studenti, kdežto nekomunisté jsou studenti dostateční. Tohoto svého cíle komunisté dosáhli. Svým postupem však způsobili ještě další důsledky, se kterými asi nepočítali: jakmile se praxe zkoušek rozšířila, klesla úroveň odpovědí a přípravy ke zkouškám — proč by se se totiž učil komunista, když předem ví, že udělá zkoušku zcela určitě na výborně, proč by se učil nekomunista, když ví, že zcela určitě udělá zkoušku na dostatečně (při plánovaných zkouškách se totiž málo propadá a s touto možností nemusí tedy počítat)? Tak komunistickou snahu provází nechtěný průvodní zjev — studijní demoralisace, která situaci na vysokých školách jistě pro další období notně komplikuje.

Je třeba nalézt vysvětlení a společný základ všech uvedených příkladů: komunisté budují nové zařízení, nový řád — mají v rukou neomezenou moc, což jim umožňuje, aby každý svůj úmysl podepřeli silou a uskutečnili. Opravdu velmi těžko by byl nalezen příklad úkolu, který by se komunistům nepodařilo uskutečnit, ač vypadal sebefantastičtější — komunisté se totiž nezastaví ani před nefantastičtějšími prostředky, aby dosáhli svého. Toto použití fantastických prostředků přináší však jejich aktivitě také nechtěný rub: komunisté dosáhnou téměř vždy svého cíle, ale zpravidla za cenu nové komplikace, nových problémů, které jejich díleč užitelný uvažuje. Stává se podstatným rysem současného

(Pokračování na str. 15.)

PS, USA

Evropský a americký kapitalismus

SVET KOLEM NAS :

Tribuna zastává názor, že na evropském kapitalismu leží mimořádná zodpovědnost za dnešní stav Evropy. Naše pravicové strany, reprezentující českou větev evropského kapitalismu, odmítají tuto zodpovědnost převzít a pokoušejí se, pomocí pokřiku » chyt'te zloděje « zastrašit každého, kdo na tuto zodpovědnost chce upozornit a připravit po vzoru Skandinavií a Anglie nápravu. Ve svém honu za zahraničními spojenci se tyto strany pokoušejí schovávat za kapitalismus americký, pokazující na jeho demokratičnost a vnitřní sílu a snaží se jej získat k podpoře vlastních zájmů. Přinášíme dnes plný text článku jednoho z nejkonservativnějších listů ve Spojených Státech, listu bankéřů a financierů : » The Wall Street Journal «. Článek vyšel pod titulkem » Europe versus Our Capitalism « z pera Warren H. Phillipse a byl otištěn v řadě novin jako služba veřejnosti společnosti » International Latex Corporation «, čímž je jen více zdůrazněno, s jakým souhlasem se tento článek setkal u vedení největších amerických korporací.

» Uplynulých šest let je naplněno důkazy, jak zhoršování americko-sovětských vztahů bylo rozdmýcháváno zmatenou tematikou. Slovo demokracie často znamená něco naprosto jiného pro Rusy než pro nás. Uvědujeme si však daleko méně, jak dvojí definice jiných slov — jako na příklad slova kapitalismus — plodí vzájemné nepochopení mezi Američany a jejich přáteli na západě Evropy.

Průměrnému Američanu kapitalismus je systémem, ve kterém řada soukromých společností soutěží v produkci a distribuci všeho; od ledniček až po broskve. Ty firmy, které vyrobí nejkvalitnější zboží za nejnížší ceny získají zákazníky. Ostatní obyčejně, dříve či později, zůstanou na mizině. Soutěžení továrenníků o nejvyšší výkonnost dává podnět k rozmachu seriové výroby a přivodilo nízké náklady a nízké ceny. Byla přijata zásada, dle které dobré mzdy rozšiřují produkci a spotřebu k prospěchu jak dělníka tak továrníka. Následkem toho kapitalistický systém je Američany ztotožňován s proudem nových, třpytivých automobilů, které na konci každé směny prodí z továrních bran do domovů; s praselem televizních anten na střechách těchto dělnických domů. Kapitalismus znamená Američanu ledničky, telefon a dobrou stravu v každém domě.

OPOVRHOVÁNÍ A ODMÍTÁNÍ.

Výhody tohoto systému jsou tak jasné každému Američanu, že nemůže pochopit, proč tyto výhody nejsou stejně zřejmé ostatnímu světu. A přece všude vidíme důkazy o tom, jak je kapitalismus odsuzován a podezírán a Amerika, spolu s ním, je předmětem mnohých trpkostí a podezření. Ve Francii má komunistická strana stále ještě více křesel v parlamentě než kterákoli strana jiná. V západním Německu odbory naléhají na rozšíření práva na spolurozhodování (» Mitbestimmungsrecht «), které bylo nedávno získáno v ocelárnách a dolech, i do jiných průmyslů. A v Británii to nebyla kladná přítažlivost svobodného podnikání, ale negativní apel nedostatku masa a otopu, který odstranil socialisty minulý podzim. Poražená Strana Práce ve skutečnosti získala více hlasů než konservativci.

Proč toto obecné rozšířené nepřátelství vůči kapitalismu ? Značná část vysvětlení konfliktu mezi námi a ostatním světem leží v definici a chápání slova kapitalismus. Evropanovi, bez ohledu na zemi, ve které žije, zkušenost s kapitalismem vyvolá představu hord špatně oblečených dělníků na jízdních kolech a auta jen pro bohaté. Na místo telefonu a televise evropský dělník myslí na šedivý přeplněný byt a na problém, jak nakoupit více uhlí na zimu.

KAPITALISMUS TOTOŽNÝ S KARTELY.

Evropanu kapitalismus se stal totožným s kartely a bezohledností, kterou kartely mají vůči spotřebitelům, dělníkům a celkové úrovni národního hospodářství. Soutěž je ohavné slovo pro Británii, Francii, Německo a ve většině zemí světa. Obchodní komory dohodou stanoví ceny, kvoty na výrobu, kvalitu a rozdělí si trhy. Antikartelové zákony neexistují. Důraz se klade na ochranu drazé pracujícího, nevykonného továrníka a na zajištění stability všem průmyslníkům, na místo na zlepšení výrobku a snížení cen.

Protože není ostruhy k zvýšení výkonnosti, továrny a výrobní metody se nechávají zastarat a celé národní hospodářství trpí ztrátou výroby. Dohody průmyslníků staví spotřebitele, když jde nakupovat, proti kamenné zdi : kup nebo nech být. Pokud jde o dělníka, málo výrobců chápe vztah mezi jeho kupní silou a jeho mzdou.

V Anglii na příklad každá prodejna pneumatik musela nakoupit od každého ze čtrnácti výrobců za 560 dolarů ročně. Tire Manufacturers' Conference nedovolila nakoupit u nejlacinější společnosti; každý obchod, volky nevolky, musel nakoupit u všech čtrnácti výrobců. Dříve než válečné nedostatky učinily kvoty zbytečnými, britští producenti cementu a oceli byli pokutováni, když prodali více zboží než kvóta dovolila a dostávali odměny za nižší výrobu. Výrobci žárovek byli pokutováni, jestliže jejich výrobek svítil déle než stanovený počet hodin.

OMEZOVÁNÍ PRODUKCE.

Kvalifikované autority souhlasně praví, že takováto omezení jsou prakticky universální v celé Evropě (a nedomníváme se, že pánové Preiss a spol. tvořili evropskou raritu. Pozn. red.). Neschopní výrobci jsou podporováni, noví konkurenti odstraňováni a odstrašováni a schopným je zakazováno rozšířit výrobu, snížit cenu či zlepšit kvalitu. Význam těchto method pro Spojené Státy je ohromný (tremendous). Evropská produkce by byla zcela jiná, kdyby zavádění nových strojů nebylo po léta znemožňováno na místo podporováno. Evropa by nebyla nižší, kdyby soutěžení mohlo odměnit schopné a povzbudit zlepšování. Sociální a politický apel komunismu a socialismu na evropský lid by byl úplně ofšesen, kdyby evropský kapitalismus neměl s americkým kapitalismem společné pouze jméno. Standard života by byl bližší americkému, kdyby v Evropě existovala povzbuzení snižovat ceny, zlepšovat výrobu a platit dobré mzdy.

Evropané neví, jak americký dělník žije. Věří, že je vykořisťován systémem sobeckého kapitalismu, protože jeho práce se neukazuje ve

zlepšení životní úrovně. Protože Amerika je považována za klasický příklad kapitalismu, mnoho z hořkosti evropského lidu k jejich vlastnímu kapitalismu se odráží na Ameriku. Myslí, že americký a evropský kapitalismus je totéž.

VYSVETLOVAT KONTRASTY

Americká vláda a americké zdroje propagandy, jako na příklad Hlas Ameriky, neustále poukazují na rozdíl mezi svobodou západu a otroctvím Ruska, dobrým životem dělníka na západě a chudobou a vykořisťováním na východě. To nezni přesvědčivě pro ucho Evropana. Jiný rozdíl musí být jasně ukázán, jestliže má být rozpětí nepochopení a nedůvěra, se kterou se Evropan dívá na Ameriku. *Tímto rozdílem, tímto významným kontrastem je soutěživý a soutěživý kapitalismus Ameriky a kapitalismus kartelů v Evropě. Pochopení tohoto rozdílu je stejně významné k vzájemnému porozumění mezi obyvateli Evropy a Ameriky jako pochopení rozdílu mezi východem a západem.*

Na rozdíly mezi americkým a evropským kapitalismem je ukazováno běžné politiky a průmyslníky, nejsou však pochopeny továrními dělníky, prodáváči, námořníky a havíři. Možná že tento kontrast, kdyby byl hlášen jako část otevřené informační kampaně, by příliš zatěžoval politické vztahy mezi US vládou a vládami spojeneckými. Spojené Státy by si však měly uvědomit, že *pokud rozdílu ve významu a chápání slova kapitalismus nebude obecně rozuměno, bude zde vždy hráz, bránící pochopení a důvěře mezi lidem americkým a lidem Evropy.*

Toto je v kostce žurnalistického článku nejvážnější obžaloba evropského kapitalismu, kterou jsme v poslední době čeli. Ukazuje, že americký bankéř, financér, průmyslník by se evropského kapitalismu nedotkl, abychom to řekli lidově, ani dřívkem. Evropský kapitalismus si vykopal svůj vlastní hrob ke škodě vlastní, a rozvrátil Evropu ke škodě náš všech. I když bychom po tomto výkonu čekali více skromnosti, přece jen naprosto nechceme bránit našim kapitalistům, reprezentovaným pravicovými stranami v exilu, aby i nadále hlásali své ideje. Je však na čase, aby stáli na vlastních nohou a nepokoušeli se schovávat za záda vůdce světové demokracie: Spojených Států. Spojováním evropského kapitalismu kartelů s kapitalismem americkým se staví »zed', bránící pochopení a důvěře mezi lidem americkým a lidem Evropy« abychom použili slov »The Wall Street Journal«.

Pozn: V článku bylo misty nahrazeno slovo »nás« za »americký« a slovo »jejich« za »evropský«, aby čtenář nebyl maten zájmeny srozumitelnými jen americkému čtenáři. Aspirantům na ministra vnitra doporučujeme, aby v udáních pomlčeli o tom, že výše uvedený článek je do slova přeložen z »The Wall Street Journal«, protože obvinění komunismu by pak působilo tím směšněji.

ROZPÁKY FRANCOUZSKÝCH SOCIALISTŮ

»Bezpochyby SFIO (socialistická strana ve Francii) má své vlastní důvody, že porazila všechny vlády od osvobození Francie, kterým nepředsedala (a jsme již u osmnácté), ale nám její důvody unikají.«

Paris-Press v únoru

Tak jako dříve zůstává i nyní francouzská socialistická strana tradiční levicí. Tradiční levicí, která je pro t i, anti. Už proto vyrůstá velmi přesně z francouzského charakteru. Je antikapitalistická, antikoloniální, antimilitaristická, antiklerikální. Tedy program, vycházející, snad jen na první pohled z pouhé negace, ale jistě velmi obsáhlý. SFIO trvala třicet let, když se dostala k moci. Dostala se k vládě legálně, nezmocnila se jí. Tuto cestu k moci definoval později Léon Blum jako jedinou, kterou socialisté jako demokraté mohou užít na své cestě k socialistickému státu. Socialistická strana však legálně nebude moci pravděpodobně nikdy ve Francii vládnout, jen spoluvládnout. A od té chvíle, kdy se ze socialistického ministerského předsedy stává patron jako kterýkoli jiný, ve chvíli, kdy má prosazovat a realizovat svůj ideový program, socialisté přestávají být revoluční stranou a jsou stranou administrativní. A její a n t i se oddolují.

Z antikapitalistického testu by snad socialistická strana nepropadla v době Lidové fronty ani mezi rokem 44-46. Ale jakmile není ve vládě, velmi snadno se stává z antikapitalismu úředníků, poštovních zřízenců a učitelů, kteří jsou klientelou SFIO, proud prostě a jednoduše protivládni.

Antimilitarismus socialistů se během doby devalvoval, až se se stal zločinem. Antikolonialismus v dnešní mezinárodní situaci je považován za zradu. Francouzští socialisté dnes s velkými rozpaky a právě tak potichu definují svoje stanovisko k indochínskému problému a ještě nejasněji a neprogramověji, to jest nezásadněji, se staví k otázce severní Afriky. Řeší ji den ze dne, spíš z večera na večer, když se láme první stránka Populaire. Misto, aby měli k zásadním problémům (na př. Tunisu) zásadní stanovisko, posílají na místo narychlo sehnanou komisi, která má vyšetřit... co?

Socialistická strana se zalekla světové strategie, jen nesměle hledá jakousi světovou »třetí sílu« a opouští právě tak v mezinárodním měřítku své posice jako ve vnitropolitickém životě.

Posledním svodem a n t i zůstává antiklerikalismus, který se nefrancouzům jeví jako archaický pozůstatek 19. století. Ani francouzští komunisté nejsou tak zásadní v otázce laických škol jako socialisté, pro které je všechno buď náboženství nebo rozum. Kominformu i Vatikformu vidí ve stejné rovině.

Tak se dostává francouzská socialistická strana do zvláštní situace; je ve vládní koalici, alespoň jí pomáhá přežívat určitou, limitovanou dobu, ale není ve vládě. Není ve vládě, ale nenabírá a nepročišťuje své síly opozici. Když má ovšem dost své »strategické« trpělivosti, respektive se to domnívá o svých voličích, poráží vládu. SFIO se dostala do situace strany, která ztratila proti přesile mezinárodních a vnitropolitických skutečností, skutečností hrubých a bez nuancí, svůj program.

Je to truchlohra evropského politického intelektu.

F. L. (Paříž)

J. MESTENHAUSER, USA

Politické stranictví ve Spojených Státech

Číslo TRIBUNY (září-říjen), které bylo věnováno převážnou většinou námětu volebních řádů, přes svou monothematicitost a poměrnou specialisaci, mělo mezi našimi čtenáři i mezi čtenáři nahodilými značný úspěch. Dodejme: víc než jsme doufali, když jsme se loňského podzimu dávali do práce. Děkujeme našim čtenářům a blahopřejeme si k jejich vysoké čtenářské úrovni a k jejich politickému zájmu, který se nevyčerpává jak se často stává pouhým politickým tlacháním na okraji věci a především lidí. — Zavazuje nás to do nejbližší budoucnosti věnovat opět číslo Tribuny některému z opravdových problémů dneška. A pokusit se vydat Tribunu i bez chyb, které se nám do volebního čísla vloudily » po anglicku « v článku o volebním systému Velké Británie, z nichž na mnohé nás upozornil velmi zajímavý a pozorný dopis dr. J. W. B. z Londýna. (Str. 7., sloupec 1., odst. 3., řádek 4. místo « (zhruba 5 liber na voliče) « má být správně « (zhruba 5 peni na voliče) «.

V tomtéž sloupci, poslední odstavce, 3. věta má znít správně: » Organizace vybírají možné kandidáty, kteří se buď sami anebo jsou k tomu vybídnuti... « Str. 7., sloupec 2., řádek 4. zní správně: » okrsku kandidovat (t. zv. prospective candidate).

Str. 15., sloupec 2., 7. řádek zdola má znít správně: » ... a Strana Common Wealthu « (Common Wealth — obecné blaho).

Dnes otiskujeme, abychom doplnily obraz o jednotlivých volebních systémech, článek o hlavních znacích politického stranictví v USA.

Americký stranický systém je střížen na americké poměry a jako takový podstatně odlišný od toho, co zná Evropa. Je-li demokracie státní zřízení v němž lid spravuje sám své vlastní záležitosti, je americká demokracie tohoto ideálu hodně vzdálena. Ne proto, že by k tomu neskytala možnosti; ale občanstvo se zúčastní politického života téměř výlučně ve chvíli voleb, a i při tomto důležitém aktu bojují političtí vůdci s nezájmem lidu. Politické strany jsou mnohem méně organizacemi, prosazujícími politický program, který tvoří zdroj jejich soudržnosti, a mnohem více skupinkami lidí, burejících voličstvo při volebních kampaních.

Americké politické strany nemají program, který by dlouhodobě určoval jejich politiku. Každá ze stran sestavuje svůj program vždy jen pro jedny volby, ne na základě politické filosofie, ale podle jednotlivých faktických bodů: pro či proti emigraci, pro či proti černochům, pro či proti vyšším cům na zahraniční produkty, pro či proti zemědělství vůči rostoucímu průmyslu, pro či proti dělníkům vůči obchodním zájmům; pro či proti válce, Společnosti Národů atd. Až na tyto ústřední body kampaně se však politické programy příliš neliší: charakterisuje je neurčitost a úmyslná vágnost; američtí politikové vycházejí z předpokladu, že kterýkoliv konkrétně vyslovený názor, a tedy i program, budí názory opačné, a tudíž každá konkrétní myšlenka vylučuje účast voličů s myšlenkami opačnými. Aby si co nejvíce voličů udržely, vyhýbají se strany nastínit řešení závažných úkolů, takže se i ve chvíli voleb účast voličů omezuje na minimum: voliči neposuzují konkrétní politické otázky a úkoly, nýbrž se rozhodují podle t. zv. *politických platform*, ad hoc sestavených programových prohlášení, které jsou při každých volbách jiné — podle toho, co se slalo v té které době předmětem veřejného zájmu a současně « chytákem » hlasů.

Za těchto okolností se i funkce stranických orgánů a vůbec celý stranický život omezuje zpravidla jen na provedení volební kampaně; výjimku tvoří jen okresní výkonný výbor (*County Committee*) jakož i volební výbory obou zákonodárných sborů (*Senat Campaign Committee* a *Congressional Campaign Committee*). Obvodní důvěrník (*) a místní výbor, který je zpravidla

jen tří — až pětičlenný, jsou orgány výhradně volební; mezi volbami nevyvíjejí činnost.

Základními složkami stran jsou okresní výbory (*County Committee*). *County* odpovídá v našem slovníku asi okresu, i když v mnoha případech se funkce takových okresů omezuji na př. jen na činnost policejních orgánů; v USA je dnes přibližně asi 3000 těchto správních jednotek. I když obě hlavní politické strany nemají své výbory ve všech okresech, snaží se mít výbor co největší a nejdůležitější. Velikost okresních výborů je různá, ale vesměs převyšují daleko rozměry okresních výborů u nás; některé zalidněné okresy mají až dvoutisícičlenné stranické výbory. Jejich členy jsou většinou automaticky všichni obvodoví důvěrníci a dále každý počet jiných straníků, kteří se o činnost strany zajímají. Výbor volí předsedu, který jej nejen zastupuje ve ve volbách, ale téměř ncomezeně rozhoduje o čemkoliv, co se k rozhodnutí vyskytne. Jedná-li se na př. o obsazení nějakého úřadu politickou stranou, rozhodne o tom předseda okresního výboru, poněvadž se má za to, že je odpovědným funkcionářem, majícím absolutní důvěru.

Funkce krajského výboru (*District Committee*) je jen volební — provedení úspěšné kampaně a získání dostatečných finančních prostředků. Liší se proto hodně od krajských výborů, jak je známe v Československu. Předně nemá žádného předsedu, za druhé nemá ohraničení, a za třetí tam není žádná autorita. Souvisí to s tím, že rozsah krajů se mění podle toho, o jaké volby se jedná; jiný je počet a velikost krajů pro volby do kongresu, jiné rozdělení pro soudní okresy, jiné rozdělení pro volby do senátu, pro volbu prezidenta atd. Je zvykem, že předsedové okresních výborů tvoří krajský výbor nebo aspoň rozhodují či spolurozhodují o tom, kdo a jak má být za stranu v distriktu kandidován. Mimo to bývají ve většině případů členy krajského výboru i kandidáti, kteří se sami o sobě rozhodnou kandidovat.

Státní výbory jsou v různých státech Unie složeny různě. Většinou jsou jejich členy automaticky všichni okresní předsedové; jindy je celý státní výbor volen ve vnitrostranických volbách. Předsedové státních výborů stran jsou většinou voleni státním výborem samým; v některých případech je však právem guvernéra státu je jmenovat a státní výbor jen jmenování schvaluje.

Nejdůležitějším stranickým orgánem je ústřední výbor, který určuje stranickou *platformu* postupu strany. Skládá se z jednoho muže a jedn

(*) Volebním obvodem se rozumí obvod, jehož obyvatelé volí v téže volební místnosti. Počet těchto administrativních celků je různý při každých volbách — dnes přibližně 140.000 na celém území Spojených států.

ž

leny z každého státu Unie a ze zástupců teritorií, t. j. Hawai, Aljašky a Puerto Rico. Jejich funkční období je čtyřleté; jsou voleni na zvláštním shromáždění straníků ve 22 státech; jmenování či volení státními výbory z několika členů, zvolených za delegáty na ústřední výbor, v 16 státech; jmenování přímo státními výbory v 9 státech a v 7 státech volení stranickými celostátními volbami. Předseda ústředního výboru je volen ústředním výborem, zpravidla podle návrhu kandidáta na presidentsví Spojených států, poněvadž jeho nejpřednější funkcí je býti během volební kampaně presidentovým *managerem*. Zvítězí-li strana ve volbách, je — podle tradice amerického politického života — automaticky jmenován ministrem pošt — a jeho automatickým úkolem je pak obsadit asi na 4000 vládních míst a postavení, která náleží vítězné politické straně. Funkční období předsedy přechází zpravidla o rok či více období ústředního výboru, aby se tak zaručila kontinuita ve volbách pro příští kongres a příštího presidenta.

Také činnost tohoto ústředního orgánu stran je omezena na volby; schází se zpravidla jen dvoutletě, před volbami do kongresu. Zato státní funkce mají dva důležité orgány, na straně více méně nezávislé: volební výbor senátu (*Senat Campaign Committee*) a volební výbor sněmovny (*Congressional Campaign Committee*), obdoba našich poslaneckých klubů s tím rozdílem, že jejich funkcí je nejen politika samotná, stranická strategie a p., ale i nové volby, řečnické funkce, propaganda atd. Tyto kluby mají své vlastní finance, které jsou sice části stranických financí, ale jsou určeny jen členům kongresu či senátu pro jejich vlastní volební kampaň. (*)

Jak je vidno, je funkce politických stran v U.S.A. především příprava voleb; proto se zákony, předpisující způsob voleb, zabývají velmi důkladně i politickými stranami. Státní zákonodárství má absolutní kontrolu politických stran, jejich formy, organizace a struktury (**), a tato kontrola jde tak daleko, že volební zákony předpisují způsob volby a výkon funkce stranických funkcionářů a složek. To platí především o nejnižších orgánech: o obvodních důvěrnících, místních výborech a zejména okresních výborech. Krajské výbory nemají právního podkladu, i když jsou všeobecně uznávány a je s nimi počítáno; rovněž pravomoc předsedy státních výborů je vymezena jen neurčitě, což přispívá k růstu jejich moci skutečně. Nejhlubším zásahem státu do vnitřního života stran jsou však t. zv. stranické volby (*Party Primaries*). Stranické volby jsou zákonná instituce ve smyslu ústav jednotlivých států, sloužící ke jmenování kandidátů pro konečné kandidátní listiny, prováděná volebním lístkem na základě přímého, tajného a všeobecného hlasovacího práva. Jelikož státy Unie mají různé volební zákony a různé kandi-

dátní listiny (vázané, volné a smíšené), jsou různé i stranické volby; jejich princip je přesně týž jako princip voleb skutečných. I když jsou v mnoha státech výlučně záležitosti politických stran, nejsou politickými stranami administrovány; jsou to volby jako všechny ostatní: stát platí svým úředníkům za úřední asistenci stejně jako při generálních volbách, urny pro voliče jsou stejné, volební listky stejné, stejné formou i označením, tištěné ne stranami, ale státem. Jména kandidátů se shromažďují na státním úřadě k tomu zřízeném, a kandidátem se může stát každý — podle rozhodnutí strany, podle vlastního rozhodnutí, podají-li kandidáti společně prohlášení a složí nepatrný uznávací poplatek, a konečně je může navrhnout každá skupina organizovaných voličů, která podepíše kandidaturu (počet potřebných podpisů je v různých státech různý, všeobecně však roste a rostoucím významem funkce, na kterou je kandidát navrhován).

V deseti státech Unie jsou uzákoněny t. zv. volné stranické volby, t. j. volby o tom, kdo má být dán na kandidátku určité politické strany, se může zúčastnit kdokoli z řádně zapsaných voličů, ať je či není členem strany. Všeobecně se však uznává, že politická strana, má-li mít jakoukoliv odpovědnost za lidi, jejím jménem kandidované, musí mít také nějak zaručenou kontrolu nad tím, čím jsou a jsou na její kandidátce postoupena k volbě; t. zv. uzavřené stranické volby jsou příkladem, kdy jen stranici či lidé, kteří stranu podporují, smějí rozhodovat o jejích kandidátech. Není však na politické straně určit, kdo je jejím členem; o členství v politické straně nerozhodují její organizační řád, ale zákonné předpisy. Každý stát má svá ustanovení o tom, kdo má či nemá být pokládán za člena strany. Základem je registrace ve voličských seznamech: každý, kdo se chce zúčastnit stranických voleb, musí prokázat, že je oprávněným a řádně zapsaným voličem pro volby, jejichž kandidáti se stranickými volbami mají určit. Nato se zjišťuje je stranická příslušnost, obvykle tak, že se mu položí otázka, chce-li projevit svou stranickou příslušnost. Odpoví-li záporně, nesmí se zúčastnit stranických voleb. Odpoví-li kladně, může být žádán o složení slibu, že bude stranu volit, nebo o prohlášení, že s ní sympatizuje a pod. Teprve po kladném zodpovězení této otázky je volič připuštěn k aktu stranické volby.

I když od r. 1912 se na celém území USA nějak projevila snaha zavést celonárodní stranické volby pro jmenování kandidátů presidentsví, ke konečnému uzákonění nedošlo. Zůstalo při starém způsobu, že kandidát na presidentsví se volí na t. zv. sjezdu strany, který se koná asi půl roku před volbou presidenta. Nominování delegátů na tento nejdůležitější sjezd strany se děje podle právních předpisů jednotlivých států, ať je organizační řád strany jakýkoliv: 28 států žádá, aby delegáti byli voleni na státním sjezdu strany; 16 států volí delegáty zavřenými stranickými volbami; 2 státy jmenují delegáty prostřednictvím zákonodárského sboru; 2 ponechávají jmenování delegátů státnímu výboru stran.

Vedle zákonodárství jednotlivých států upravuje federální zákonodárství od r. 1941 stranické finance. Podle dnešních předpisů nesmí kandidát do senátu vydat více než Dol. 10.000, kandidát do sněmovny více než Dol. 2.500 na své zvolení; strana jako taková nesmí utratit více než Dol. 3.000.000. Stranické hospodaření podléhá kontrole, finance stran musí být řádně vedeny a účtovány a výdaje na volební kampaň se zveřejňují.

Politické strany mají být prostředkem občanova podílu na řízení státu. Zákonodárství ve Spojených státech k tomu otvírá cestu přede-

*) V r. 1948 republikánská strana oznámila, že uvolnila pro potřebu senátorského klubu Dol. 600.000 a pro potřebu sněmovního klubu Dol. 400.000 — dohromady Dol. 1.000.000.

**) Vzhledem k tomu, že v době uzákonění ústavy se státy snažily uchovat si co nejvíce pravomoci a že v oné době ještě politické strany nebyly známy, zůstala legislativa, týkající se politických stran, v kompetenci jednotlivých států. To znamená, že 48 států Unie má 48 různých zákonů, v jejichž rámci se pohybuje aktivita politických stran i volby. Stát New York na příklad má volební zákon o rozsahu 764 stran; stát Jižní Karolína naopak jen několik krátkých ustanovení. Není pochopitelně možno v tomto článku rozebrat všechny volební zákony oněch 48 států; jedná se o to zachytit a vyzvednout hlavní společné znaky stranictví v U. S. A.

POSLEDNÍ SLOVO

k vánoční anketě

V našem vánočním čísle jsme uspořádali anketu, v níž jsme se zeptali několika fyzických osob (abychom se vyhnuli ožehavému termínu osobnosti) na dvě věci : jaký byl jejich největší kulturní zážitek. A jaký byl jejich zážitek politický. Otiskli jsme tak odpovědi prof. dr. A. Procházky, dr. V. Chalupy, J. Dreslera, Ivana Blahného, J. Hajdý a dnes dáváme místo odpovědím, které přišly po uzávěrce, ale neztrácejí i po vánocích na zajímavosti.

Mým největším politickým zážitkem letošního roku bylo, že zvýšenou ostražitostí demokratického světa se poněkud ztlil postup sovětské expansi a zároveň ovšem všechny zprávy o ideologické paralýze v komunistických řadách, včetně případu Clementisova, Švermové, Slánského.

Mým největším kulturním zážitkem pak byla spolupráce na překladech básní Josefa Hory, Františka Halase a Vladimíra Holana do švédštiny.

dr. Ladislav MATĚJKA, Švédsko

Vážení pánovia, opovedajúc na Váš list, ktorým sa ma pýtate na najväčší politický a kultúrny zážitok z roku 1951, oznamujem Vám toto :

O politických zážitkoch je ťažko hovoriť. Skôr o politických udalostiach vo svete, ktoré prispeli k posilneniu našich doma i v exile vo vit'azstvo spravodlivosti a tým aj slobody pre našu zotročenú vlasť. A tu treba zaznamenať pevný a neústupný postoj západu voči východu, ktorý sa r. 1951 prejavil v odpore na Koreji, v otázke mobilizovania západoeurópskej obrany, v uzavretí mierovej zmluvy s Japonskom a inde.

Medzi moje najsilnejšie duchovné zážitky v exile patri četba klasických diel našej literatúry, z ktorých čerpám nové sily a ďalšie presvedčenie o životaschopnosti a úfnosti v nádejnejšiu budúcnosť nášho národa a republiky.

Dr. LETTRICH, USA

Na »kulturní« otázkou lze sotva odpovědět, jinak než subjektivně. Pro svou osobu pokládám za nejzávažnější zážitek tohoto roku seznámení se s dílem indického filosofa Shri Aurobindo. Celoživotní úsilí tohoto vynikajícího myslitele, který analysoval se stejnou pronikavostí nehlubší motivy západní i východní filosofie, směřuje k myšlenkové a kulturní synthese přijatelné modernímu člověku.

Jeho literární dílo je mimořádně podnětným průvodcem každému, kdo hledá cestu z duchovní a morální krise tohoto století.

vším dvojím způsobem : (1) Stranám není ponecháno na vůli rozhodovat o svém členství ; není tudíž možné, aby někdo byl vylučován ze strany, protože přináší nové myšlenky nebo protože se dostává do opozice k vedení strany. (2) Stranickému aparátu strany je brána možnost určovat funkcionáře i kandidáty strany : obojí se řádně volí při zachování všech náležitostí svobodných voleb a za státního dohledu. Takto zaručená vnitřní demokracie stran znemožňuje, aby se strana stala vládcem občana, a umožňuje současně udržet bipartitní soustavu : občan, mající volnost vyjádřit své mínění uvnitř své strany, nepocítuje potřeby tvořit strany nové.

Nejvýznamnější politickou událostí roku 1951 se mi jeví obnovení socialistické Internacionály (řečené Druhé, založené r. 1889 a zaniklé 1939). Kongres socialistických stran 34 národů, který učinil toto rozhodnutí ve Frankfurtu, počátkem července 1951, unikl nepochybně pozornosti mnohých současníků v záplavě mezinárodních konferencí a na pozadí zvratu světové politiky. Není však pochyby o tom, že program, který nabízí světu demokratický socialismus, zmoudřelý zkušenostmi posledních dvanácti let, ukazuje nejnadějnější vývojovou perspektivu 20. století. Udrží-li si socialistické strany svou životnost a znásobí-li svůj dynamismus, není vyloučeno, že se frankfurtský kongres stane pamětihodným mezníkem našeho věku.

J. V. (Paříž)

Pro mne bylo asi největším politickým zážitkem zavedení Mitbestimmung poruhrského dělnictva.

Svatopluk SCHUTZNER, Francie

a) Politicky na mě v tomto roce nejvíce zapůsobil rozklad ve vedení KSČ, jenž znova dokázal její manažérský charakter.

b) Kulturních zážitků jsem měl málo. Asi na stejné rovině je v mém ocenění koncert Bostonského symfonického orchestru, řízeného Charles Munchem, v Tanglewoodu a přednášky George F. Kennana o americké diplomacii (jestli je lze považovat za kulturní zážitek ve smyslu ankety).

Dr. Mojmir POVOLNÝ, USAe

Zdá se mi, že aspon jedne otázka je velice nejasná. »Největší politický zážitek« — jeden může odpovídat a bude mít a myslí z těch dobrých, druhý z těch špatných, třetí s hlediska mezinárodního, další československého, osobně aktivního či pasivního. Odpovídám-li na ni, pak v tom smyslu, že jsem si představil celou otázkou takto : kterou politickou událost považuji za nejvýznamnější v tomto roce, a odpovídám : japonská mírová smlouva. Na původně položenou otázku bych mohl sotva co odpovědět, poněvadž jsem žádný »politický« zážitek neměl. Měla-li tato otázka být zúžena na otázky exilové, pak to byl jasně rozpad Rady.

Na otázku druhou mám pak snadnou odpověď : účast na serii Shakespeareových her; samozřejmě jako divák na představeních.

Čestmír JEŠINA, Velká Britanie.

K dotazníkové akci »Co byl můj největší zážitek v tomto roce« neodpovídám, protože všechny mé možné odpovědi se mi zdají umělé a nepodstatné.

Jiří KOLAJA, U. S. A.

J. TUMLÍŘ

OKNA JSOU ZAVŘENA

*Okna jsou zavřena. Slunce krouží
nad červenou zemí, plnou prasklin.
Teprve nyní docházejí dopisy, psané
přes hranice států a staletí
a nově se vydávají na cestu.*

*Zvuk klíče, oláčejícího se ve dveřích,
paprsek, pronikající pevnou okenicí;
život se zdá být zpožděn
o dva, tři lidské věky
a stále o rok před námi.
Do tohoto dostihu času
zaznívá praskot
hořících lesů.*

*(Jen balvany zůstávají trčel
na rozsáhlých spáleniskách,
očázené a lordé odštěpky
dávnych skal či hvězd.)*

*Studánky načpěly kouřem
— ty křišťálové, kde nehlubší byl... —
a na dně kostřičky ptáků.*

*(Jen balvany, nejlordši víra
má naději přetrvat.)*

Hořká voda poesie!

POZNÁMKY K LID

Jsme dnes již dosti dobře informováni o lidových kulturách všech národů, i těch nejdolejších; postarali se o to cestovatelé, zeměpisce, ethnografové, sociologové a sběratelé, kteří však většinou pouze shromáždili dokumenty a někdy jich použili pro účely vlastní vědecké speciality. Snad jen sociologové se snaží srovnáváním lidových kultur různých národů najíti příbuznost, či odlišnost rozličných ethnografických celků, ale vzhledem k nesmírné rozsáhlosti, látky se nezbytně musí omeziti na ideje a vývody naprosto povšechného rázu, které, pokud jde právě o příbuznost či odlišnost různých národních kultur, se v podstatě ztotožňují s názory linguistů.

Jinak tomu bude, pokusíme-li se podrobněji zkoumat určitý malý úsek z celého mnohotvárného bohatství lidových kultur, na příklad ornament. Tato myšlenka není zdaleka tak absurdní, jak se na první pohled zdá, neboť výtvarný ornament existuje (až na velmi vzácné výjimky) všude, i u národů civilisovaných i u těch, které nazýváme primitivními, t. j. na příklad u kmenů černé Afriky nebo Oceánie. Jeho charakter je odlišný od národa k národu, od kmene ke kmene, od kraje ke kraji a často od vesnice k vesnici. A přece je v této různosti pravidlo, zákon, řád, byl i skrytý; neboť ornament, ona zdánlivě definitivní stylisovaná, ustrnulá (ve své dekorativnosti) for-

Dobrý den, poesie!

Zatím jsme mohli jen listovat v několika rozdrbaných knížkách českých básní, které cirkulovaly po emigraci. Nebo jsme mohli psát profesorovi Odložilíkovi do Ameriky, aby byl tak hodný a zaslal nám, pokud má ještě na »skladě«, některý z jeho výborů české poesie, které sám sestavil, roze-psal na stroji, sešil a z dobré vůle rozdával.

Nyní však vyšel první svazek knižní edice, v níž Fund for Intellectual Freedom uveřejňuje dosud nevydané básně, romány a jiné literární práce emigrantů. A tak, jako za normálních dob, došla na redakční stůl Tribuny (pokud nějaký redakční stůl má) Tumliřova poesie »*Hořká voda*«. Tumliř je velmi mladý básník. Nepochybujeme však o tom, že by jeho kniha nevyšla na normálním knižním trhu v Praze kdysi a že by o ní hned nazejtří nenapsal Goltz tři sloupce do Národního osvobození, Piša poněkud chladnější sloupeček do Práva lidu a Václav Černý po šesti měsících do Kritického měsíčníku, jak už bylo zvykem. Prostě, básně Jana Tumliře by byly dobrým, normálním debutem se vším všudy. Nemýlím-li se, je Tumliř prvním opravdovým básnickým debutantem za hranicemi a jeho poesie je první tištěnou literaturou, která nerymuje a nerytmuje pouze citoslovce, výkřiky a spontánní stesk, ale která pokračuje tam, kde se česká poesie odmítela. A to je dobré.

Kontinuitu naznačuje Tumliř správně, neboť sbírku datuje. »*Hořkou vodu*« psal mezi rokem 47 až 50. Pro ty, kteří sledovali naši moderní poesii, datovat ani nemusil. »*Čirá řeč stesku*« Jiřího Ortena, někde až příliš manifestační se hlášení k Jiřímu Kolářovi, situuje ve většině případů jen po vnější stránce Tumliřovu knížku. Tumliř má nebo alespoň naznačuje svůj svět, svůj básnický materiál, svůj pathos mladého

chlapce, který »se svléká z básně«, »vyzouvá z lásky«, zaleknut celým, širým, cynicky civilním a snad štátně tragickým světem, v němž »se krvácí mimo program«. Všimněte si Tumliřových sloves: »prořezal se«, »prokousat se«, »párat«, to je ta Tumliřova někde až jinošsky čistá a bláhová a jistě něžná tvrdost. Tumliř chce především přijmout svět. Celou jeho realitu. Nezajímá jej psychologie skutečnosti. Jeho básně nejsou kontemplativní, ale faktické, předmětné; i když se mu všude nedaří ten katalog světa popsat bez záchvěvu, chtěl by být takovým drsným mistrem, který by jen tu a tam změnil pořadí předmětů, jinak osvětlil nepatrným adjektivem, aby z básně vystoupila celistvá tragédie světa. Ne hněv, ale osud. A ještě spíše než osud prostě a jednoduše nějaká hořká voda.

Toto Tumliřovo úsilí zbavit se citových komentářů a »vlnoucích ruk v podzimním biografu«, tento útek za pouhým, ale jak silným viděním světa v jeho přesných a tím bláznivějších dimenzích byl ovšem někde příliš veliký úkol, kterým přetížil a přímo přesytil své básně. A tak málo veršů dělá dojem definitivních a hotových. Málo obrazů — a Tumliř nemá anemii — zůstane. Tak jak je někde z trucu tvrdý a krutý ke staré něze, protože staré, tak zabíjí obraz novým obrazem. Překrývá. Přesto však tam je jeho síla, tam je nejlepší. Nikoli v několika dobře postavených, ale snadných básních jako »Na stěně visely« nebo »Kamna jsou vychladlá« či »Mnichov 49.«

Napsali jsme do titulu »Dobrý den!« Co je na Tumliřovi sympatické, že jeho básnický den má skutečně plných čtyřia dvacet hodin. Že není jen jítrem a světem a jen tmou a hrůzou. Je touhou po obsáhnutí celé reality v celém čase. Tumliř se dal na poetickou básnickou vojnu.

F. LISTOPAD

O M.

OVÉMU ORNAMENTU

ma anonymního výtvarného projevu, žil stejně jako žije vše. Vznikal, přetvořoval se a zpevňoval, stěhoval se a zanikal. A můžeme-li dnes říci, že ve většině zemí je již minulostí a že jen místy uměle živoří, ale organicky neroste, je tomu ještě přesto nedávno, co toto tvrzení nebylo pravdivé — aspoň pro některé končiny světa. Vždyť v Evropě začal ornament znovu žít ještě v baroku a bezprostředně po něm a v Africe či Jižní Americe podlomila životnost lidových kultur teprve technická a administrativní civilisace posledních desítek let.

Výtvarný ornament je plošný (až na jisté výjimky, na př. v hrnčířství, kde se někdy vyskytuje v podobě bas-reliefu) dekorativní projev, v němž se stylisované formy pravidelně opakují, využívajíce všech možností variace — tak nějak by se mohl vyslíhnout podstatný charakter ornamentu, stručně a bez nároku na přesnou definici. V základě ornamentu je totiž jednak prostě stylisovaný tvar, jednak pravidelné opakování a variace. Jaký je to tvar, jaká pravidelnost či různost rytmu, kde mají svůj původ?

Některé ornamentální tvary existují u všech národů od pravěku — kruh, kříž, základní geometrické obrazce. Nechci tím tvrdit, že počátek výtvarného umění byl geometrický, tedy abstraktní, naopak: vždyť kruh je třeba slunce či třeba kapka rosy na listě, nádro ženy či květ, duhovka oka a mnoho jiných věcí, s nimiž se pravěký člověk denně setkával, stejně tak jakýkoliv jiný jednoduchý geometrický tvar našel svůj přírodní model všude, na kterékoliv pevně. Tyto základní ornamentální tvary (nezapomíame, že jsou výtvarně zcela jednoduché) nemají naprosto žádného místního či ethnografického charakteru, nalezneme je kdekoli, jsou všem kmenům, všem národům společné (viz kresby).

Zbývá druhá, mnohem bohatší i početnější skupina ornamentálních forem. Ta, již bychom přisuzovali povahu speciální, kmenovou, krajevou či národní, ta jež se tvarově inspirovala především místní květenou, produkty, způsobem práce atd. A právě zde se dostáváme k jádru diskuse: jsou některé ornamentální formy výhradním vlastnictvím určitého kmene či národa? Můžeme — opíraje se o t. zv. typické ornamentální prvky — národní či kmenové — docházet k platným závěrům o charakteru dotyčné ethnografické skupiny? Jsem přesvědčen, že je třeba odpovědět záporně na obě tyto otázky.

Svastika, lomený kříž není ani vynálezem nacistů, ani znakem příslušnosti k „vyšší“ indoevropské či indogermánské rase. Nalézáme jej u Basků, o jejichž původu koluje tolik hypotéz, ale žádná theorie, setkáme se s ním u Aztéků,

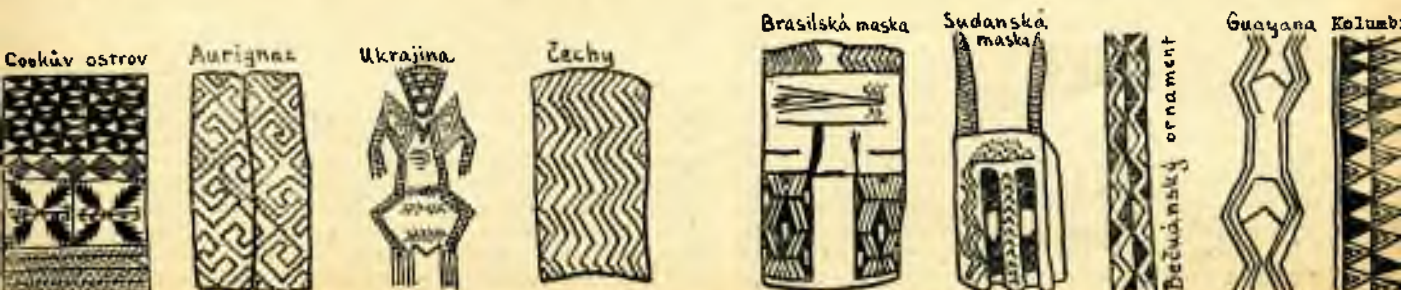
Čiňanů, Arabů, Finů a starých Hebrejců, prostě všude. A Slované, jsou oni skutečně „národem holubičím“ jen proto, že v jejich ornamentu potkáváme často květy? Ne, neboť stejně bohaté a stejně stylisované květy najdeme na ornamentech čínských či mexických a ve slovanských ornamentech se naopak setkáme s motivy jakoby okopírovanými z perského nebo arabského koberce, se vši tou metafysickou chladností, se vším tím, co je geometricky neosobní.

Víme o stěhování národů, ale bylo by ještě třeba mluvit o stěhování keramik, koberců, skla, kůže či ornamentu. Víme, proč české gotické malířství vzniklo a našlo po nějaký čas svou živnou půdu, ale není nám dosud známo, proč se národní kroj a lidový ornament často mění od jedné vesnice k druhé. Víme, že třeba čičmanský kroj, skládaný a sešitý z několika druhů různého plátna, je ozdoben jen úzkým pásovým ornamentem, zatím co maďarský národní kroj má většinou ornamentální zdobení celé sukně v souvislé ploše, ale to vše vykládáme pouze sociologicky nebo ekonomicky. Setkal jsem se na př. v baskické zemi s takovou odlišností krojů ornamentů a ozdob, že folklor dvou vesnic, vzdálených hodinu chůze, byl navzájem odlišnější než folklor srbský a rumunský. Poznal jsem pak více, když jsem viděl baskické museum v Bayonne, jež Unesco dalo za vzor regionálním museum na celém světě, ale odkrýt zákon stěhování či přenášení výtvarného motivu v sedmi baskických provinciích se mi nepodařilo. Slyšel jsem tam staré lidové písně, jejichž melodie byly naprosto totožné s jistými slovenskými melodiemi, ale pro to tomu tak je, nevím.

Cikáni roznesli po Evropě mědikovectví, své řemeslo. Ve čtrnáctém až patnáctém století má velká část evropských katedrál jeden a vždy tentýž systém konstrukce věžních schodišť; byli to čeští řemeslníci, kteří je stavěli a nakonec se všem specialistům této konstrukce říkalo „Češi“. Přejdeme ale do oblasti lidového ornamentu: dříve než existovaly státy se svými imperialistickými plány, dávno předtím byli již kupci, kteří přenášeli výrobky, dávno předtím se stěhovaly lidové kultury ať již koupí, loupeží či válkou. Vznikla pak „náhodou“ v některém kraji kultura zcela odlišná od všech sousedních a dnes říkáme všem čemto náhodným faktům „vlivy“, dokonce někdy „bratrství“, či „příbuznost“. Dnes se o těchto malých příhodách příbuzenství krve či vítězných kmenů, nedovíme již nic, ale právě podobná svědectví, jako na př. lidový ornament, nám poví o lidstvu více než školský dějepis panovníků a válek.

Namítáte možná, že srovnávání lidových kultur může zajímat jen omezený počet specialistů, že je to úsilí příliš vzdálené duchu dneška; tyto výtky jsou však neopodstatněné. Snažíme se přece, dnes více než kdy jindy, najít souvislost a smysl kulturních tradic národních či kontinen-
tál-

(pokračování na str. 16)

LISTY Z EXILU

Milý příteli,

V zemi, kde demokracie nemá příkrasu »lidová«, je důležité, aby co nejuvětší počet proslých občanů měl sympatie pro naši zahraniční akci. Nemysli si, že naše práce je lehká. Lidé nerozumí vždy naši problematice... Vzpomínám si, jak jsem se na jedné studentské konferenci zoufale snažil vysvětlit svým americkým i neamerickým kolegům, proč bychom měli zaslat americkému ministerstvu zahraničí resoluci, žádající svobodné volby pod mezinárodním dohledem (Spojených národů) v zemích za »železnou oponou«.

Většina hlasovala proti. Co dělat? Přesvědčit je o nulnosti řešení tohoto problému, má-li být zajištěn mír. Dr. Jan Papánek po návštěvě německých uprchlických táborů poslal generálu McCloyovi memorandum, žádající vytvoření organizace čs. uprchlíků v Německu, jež by byla začleněna do obranného systému Západní Evropy. Jeho návrh na čs. Legii svobody našel málo pochopení. Co má dělat? Přesvědčit Američany o nutnosti takové organizace. Demokracie je diskuse, i když někdy hodně zdoluhavá diskuse. A je na nás, abychom si v diskusi počínali inteligentně, ať jsme v kterékoli z více než čtyřiceti zemí světa, jež nám poskytly azyl.

Tvůj Pavel SVOBODA

V soutěži rozmanitosti by naše exilová periodika musila vyhrát první místo. Mít »svůj« alespoň cyklostilovaný časopis je touhou kdekteré skupiny či frakce čs. exilu. Vždyť je to prakticky jediná možnost, jak dát vědět těm ostatním, že taková a taková skupina existuje a že by ráda něco řekla. Skutečnost, že často vydávání cyklostilovaného časopisu (vesměs velmi nepravidelně) je počátkem a koncem veškeré »činnosti« skupiny, nic nemění na velikosti a významu tohoto počínu — alespoň v očích vydavatelů. I její život má svoji krásu a hloubku...

Zbožné přání řady »přátel« TRIBUNY se neplní: Tribuna pořád ještě žije, a vůbec se nehodlá vyvíjet způsobem jak řada jiných časopisů. Je v exilu něčím nezvyklým: zaujímá-li kritický postoj, je to konstruktivní kritika; přináší zprávy z domova, které jsou ojedinelé pro svůj obsah; všimá si a studuje politické, hospodářské a sociální dění v západních zemích z snaží se vybrat z něho vhodné prvky pro syntesu čs. demokracie a socialismu; pracuje na programu pro osvobození ČSR a dívá se na československou otázku jako na otázku světovou; neohání se při každé příležitosti Masarykem a Benešem, ale taky se za ně nestydí. Přestože řada přispěvatelů, kteří tvořili její jádro před třemi roky, se odmlčela, má dostatek nových spolupracovníků. Dlouhou dobu byla SKUTEČNOST považována za sestru (spíše sestřenku, pozn. red.) Tribuny. Obě měly hodně společného. Řada proměn a přeměn, jimiž Skutečnost prošla, udělala z ní nejvš nevlastní sestru Tribuny. Skutečnost ztratila hodně ze svého původního elánu a »mladické bouřlivosti«: je hodně těch, kteří to oceňují kladně. Svůj třetí ročník uzavřela v hodně pozměněné sestavě. Analýzy komunistické techniky a strategie a zpytování hlubin lidského nitra byly předmětem mnoha úvah na stránkách Skutečnosti; otázky evropského a zvláště středoevropského federalismu, jakož i filosofické a kulturní problémy nejsou rovněž opomíjeny. Nehodláme známkovat, ale nemůžeme nezaznamenat jeden dojem: že totiž intelektualismus Skutečnosti není vždy přínosem. Že tu a tam zůstává na povrchu ve své analýze. Je pravda, že »totalitní propaganda bez četníka je bezbranná jako nemluvně«: Co svedení intelektuálové na celém světě, co miliony hlasů pro komunistické strany Itálie a Francie? Kde by byl Togliatti — nebýt Scelbových policejních sborů v Itálii?

DEMOKRACIE A SOCIALISMUS, list čs. sociální demokracie, vydávaný v Londýně, zabývá se ve svém posledním čísle v uplynulém roce vedle vzpomínky na Vojtu Beneše — který zamřel 20. listopadu ve svém exilovém domově ve Spojených státech — řadou zajímavých problémů. »Svobodné volby pod mezinárodním dohledem ve všech utištěných evropských zemích«, požaduje

resoluce Rady socialistické internacionály na zasedání 14.-16. prosince 1951 v Bruselu na návrh čs. soc. dem.; v článku je jmenován jen dr. Vilém Bernard jako čs. delegát. — »Mladý sociální demokrat« (jak exoticky to zní v roce 1952!) Vladimír Rys téžze čísle shledává, že »... zejména mezi příslušníky mladé generace roste a sílí vědomí, že první politická garnitura národa z let 45-48 nám zůstává něco dlužná a že je to dluh, který nejenom úroky narůstá, ale přímo plodí těžší dluhy nové«.

»Co chceme« ptali se jiní mladí sociální demokraté v srpnovém čísle »Zpravodaje«, vydávaného neperiodicky v Dánsku; jejich odpověď byla jednoznačná: »Jsme přesvědčeni, že komunismus porazíme především demokratickým socialismem — zvláště pak v našich zemích. Bude bránit návratu starého hospodářského, sociálního a v jistém smyslu i politického stavu v jakékoliv formě. Hlavním úkolem socialistického hnutí je vésti doma i v exilu boj proti komunismu, svědci do jednoho proudu všechny síly a snahy o spravedlivější uspořádání v nové socialistické společnosti, dát lidu to, co vyžaduje: program s myšlenkou a v plné harmonii domova a exilu tvořit předpoklady k porážce komunismu... Tolerance a respekt k názoru druhého, to je podstata demokracie. Naším hlavním břemenem — až komunismus bude poražen — bude odstranění, jeho dědictví: rozpolcení, vzájemné osočování, nedostatek snášenlivosti a úcty k názoru druhého a mnoho jiných věcí, které v duších našich lidí zanechá tento totalismus jako škaredou jizvu. Měli bychom se nato připravovat my zde, vzájemnou důvěrou — a nikoliv štváním.«

Hlavním úkolem mnoha exilových listů — jež si taky říkají demokratické — není tolerance a respekt k názoru druhého. Na porážku komunismu se připravují velmi důkladně: štváním a osočováním. Primát v tomto směru si získávají v poslední době ROZPRÁVY (řídí S. Ghelfand v Belgii), list »Křesťansko-demokratického hnutí« pod vedením dr. B. Chudoby. Být pro stavovské zřízení, proti vázaným kandidátním listinám a pro přiznání státoprávního práva Slovácku a utvoření federace s nimi — to je v kostce pozitivní program hnutí, jež má údajně své skupiny v Belgii, Německu, Anglii, Austrálii a Jižní Americe. Rozpravy však více opíjívají nadávkami a ostouzením Rady a Národního výboru svobodného Československa: Svobodná Evropa je »socialistoboitistický« čs. rozhlas v Mnichově. A nezapomínají ani na Tribunu: »Nemáme (prozatím) bezpečného důkazu, že Tribuna je exilovým orgánem KSČ... Je proto označení »neokomunismus« pro charakteristiku směru šířeného Tribunou zcela příslušné. Věci musí být nazývány svými pravými jmény.«

»Bez křesťanské lásky nelze dojít života věč-

ného «, pravi *Nový Život*, měsíčník Cyrilometodějské Ligy; křesťanský názor není jen věcí vnějšího náteru, kabátem, který má zakrýt vnitřní hnilobu... Spolu s názory členů Křesťanské akademie, snažící se o nalezení nového výrazu pro křesťanský ideál a cesty k jeho uskutečnění, představuje *Nový život* protipól *Rozprav*. Že by se *Rozpravy* nechtěly naučit slušnosti od bratrského listu?

VATRA už skončila svůj čtvrtý ročník v Londýně; předúnorová slovenští výhnanci hovoří ústy Petěra Pridavoka o bilanci roku 1951:

28. ledna vydali představitelé Rady svobodného Československa a Národního výboru svobodného Československa toto společné komuniké:

» Ve dnech 26. a 27. ledna t. r. zasedala ve Washingtoně dvacetičtyřlenná komise, složená rovným počtem z představitelů Rady a Národního výboru svobodného Československa. Tato komise byla zřízena dohodou, kterou sjednali a dne 15. ledna podepsali představitelé Rady a Výboru u vědomí mimořádného významu, který pro československou věc má jednotné politické vedení československého demokratického exilu. Komise má za úkol připravit politický program a organizaci sjednoceného československého demokratického exilu. Jak vážné je odhodlání představitelů obou organizací přivodit sjednocení exilu, vyplývá již z toho, že ve smyslu dohody z 15. ledna statutární orgány Rady i Výboru svobodného Československa suspendovaly veškerou svou činnost. K vyřizování běžné agendy československého demokratického exilu bylo zřízeno zatímni dvoučlenné vedení. Ve svém plenárním zasedání negociační komise pojednala o zásadách politického programu a pověřila čtyřčlenný komitét, aby do příští schůze připravil redakci těchto zásad. Svou příští schůzi bude komise konat dne 2. a 3. února, kdy komise schválí návrh programu a ihned zahájí rozpravu o organizaci definitivního vedení československého demokratického exilu.

Dohoda, o které je zmínka v komuniké, byla podepsána za přítomnosti tříčlenné komise National Committee for a Free Europe. (Mr. Altschul, Mr. Dolbeare a Mr. Teissen), jejímž úkolem bylo pomáhat oběma skupinám cestu k dohodě. Podepsali ji za NVSČ Dr. Zeenkl a Klimek, zastupující Dr. Papánka, za RSC Dr. Lettrich a Heydrich. Do komise, mající přivodit sjednocení, bylo původně jmenováno po 10 zástupcích obou organizací. Rada jmenovala tyto zástupce: Černý, Slíva (strana agrární), Procházka, Bunža (strana lidová), Majer, Němec (sociální demokracie), Lettrich, Franěk (strana demokratická), Osuský, Heydrich, (bez stranické příslušnosti); Národní výbor vyslal: Zenkl, Ripka (národní socialisté), Feierabend (strana agrární), Klimek (strana lidová), Rašin (národní demokracie), Fusek (strana živnostenská), Papánek (bez stranické příslušnosti), Dieška, Blaho (strana slobody), Kočvara (demokratická strana). Později byli kooptováni za Radu Peroutka a Slávik (bez stranické příslušnosti) a za Výbor Tábořský (sociální demokracie) a Firt (národní socialisté).

Běžnou agendu vyřizují společně bývalí vyslancové Heydrich a Papánek. Pod běžnou agendou rozumí se věci povahy nepolitické, t. j. věci, netýkající se otázek mezinárodněpolitických a vnitropolitických.

» Naším slovenským pracovníkem sa podarilo presvedčiť dôležité politické kruhy Západu, že požiadavka slobodného a demokratického slovenského štátu, to nie len úsilie » fašistickej kliky « — ako to veľmi nepresvedčivo trúbia do sveta nepriatelia slovenského národa — ale samozrejme a prirodzená túžba slobodného ľudu. Dôležité úradné miesta vo Veľkej Británii a Spojených štátoch autoritatívne vyhlásili, že nie je politikou týchto mocností obnovovať Československo proti voľi Slovákov a že náš národ má také iste právo na slobodu a samostatnosť, ako ktorýkoľvek iný národ. « V témže čísle dr. Jan Pauliny-Toth » reviduje svoje názory o minulosti «, pokorné se vyznáva ze svých hříchů a umiňuje si, že se ich už nedopustí, ba co víc, že je napravit. Přesto však zůstává » úchylikou «: staví se za slovensko-českou spolupráci a při nejmenším federaci obou národů; bude-li chtít obstát, bude se musit brzy kát i z tohoto hřichu. » Slovenská republika bola demokratická a nie totalitná «, pravi se v publikácii Slovenskej ligy v Amerike, jež otevřeně podporuje práci K. Sidora a F. D'určanského. » Máme právo na slobodný a nezávislý štát, ktorý bol už uznaný 27 národmi. « — Velmi ostře píše proti » ľudácko-fašistickým « Slovákom (Slovenská republika bola totalitná a ne demokratická) orgán Strany slobody a zahraničí » Slovenský národ «, vydávaný v Paříži čtyřikrát ročně Josefem Hanzelom (který rovněž list rediguje a články píše); podtitulek: Za křesťanskou solidaritu národov. Ale » Čechoslováci « jsou při nejmenším stejná » pakáž « jako » ľudácko-fašistický Slováci «. Pod titulem » Vysielačka Free Europe propaguje nepravdu « píše Slovenský národ dne 20. listopadu 1951: » Darmo sa oháňajú heslom : sjednotená Evropa, bez železnej opony, bez Stalina a koncentrákov, lebo slovenský národ im ani tak viac neuveri. K ich heslu pripojuje ; ale iba bez Čechoslovákov a ich lži o slobodnom Československu «. Človek je tak trochu zmaten, když čte něco docela jiného v » orgánu strany slobody « než očekával po rozhovoru s předsedou a gen. tajemníkem téže strany...

Hlas Domova začal vycházet cyklostilovaně v Melbourne, Australie v roce 1951 a stejně jako *Čechoslovák v Norsku*, list Sdružení čs. demokratických uprchlíků v Oslo (3 ročníky) přináší zprávy a články místního významu.

Nesmírně zajímavou a neméně závažnou diskusi se zabýval na svých stránkách sociálně-demokratický *Hlas* (vychází v Belgii) o sudetoněmeckém problému, jež přestupuje stranicko-politický rámec.

Po delším odmíčení opět začaly vycházet Arno Haisovy *Odborové Rozhledy* (v Torontě, Ontario, Kanada) s mottem: » Není demokracie bez svobodných odborových organizací, stejně jako není svobodných odborových organizací tam, kde je politická demokracie potlačena. «

Významnou a záslužnou zpravodajskou a informační službu světu (cizojazyčně) soustavně obstarává jednak Jostenova londýnska F. C. I., jednak *Veritas* Křesťanské akademie v Římě a *Masses-Information* v Paříži. — Josten vydává rovněž » Čechoslováka v zahraničí «.

A nikoli na posledním místě stojí publikační práce Národního výboru pro svobodnou Evropu v New Yorku: vede obsáhlé měsíční *Zprávy o Československu* vycházel až do nedávna anglický *Czechoslovak News-Letter*; od ledna 1952 se zabývá sovětskými satelity *News from behind the Iron Curtain*.

JAROSLAV DRESLER, Německo

Skutečnost v oblacích neskutečna

TRIBUNA píše : « První důležitou okolností je, že v ČSR není nouze o práci... Tento dostatek práce dává každému prostému člověku jakýsi pocit bezstarostnosti, poněvadž zde není strach před nezaměstnaností a hladem ». SKUTEČNOST : » Dopisovateli Tribuny policejní režim a tábory nucených prací dovádějí jakýsi pocit bezstarostnosti ». — Takto komentovala Skutečnost výše uvedený citát z článku, který otiskla Tribuna od svých spolupracovníků, kteří žijí v Československu. Již citát sám je vytržen ze souvislosti. Dopisovatel v Československu mluví ve svém článku o tom, čeho se má západní, především rozhlasová propaganda vystríhat. Ale i vytržený citát je komentován způsobem, který bychom raději nazvali nezpůsobem. Skutečnost dále radí něco na ten způsob, aby si Tribuna vyměnila své dopisovatele ve vlasti. Chtěli bychom jen říci toto : za zprávy, které z republiky se dostávají na západ, riskují jejich autoři víc než novinářskou legitimací nebo reputací ve Skutečnosti. — K této záležitosti jsme dostali m. j. dopis J. Dreslera, který otiskujeme v celém jeho znění.

Aktem nedobré vůle a nesolidárnosti byla poznámka Lud'ka Davida ve vánoční Skutečnosti (str. 168-9). L. David se v ní zabývá zprávou z domova » Nové prvky života v ČSR « z Tribuny (července-srpen 51), cituje z ní a polemizuje s ní, aby nakonec jaksi mezi řádky vyslovil podezření, že zpráva z domova není autentická; anebo je alespoň třeba ji podle L. Davida pojmát velmi kriticky. Jak to v podobných polemikách bývá, vyjímá L. David ze souvislosti pouze několik vět a ve své interpretaci mění značně jejich smysl. Kdyby měl dost dobré vůle, musel by totiž uznat, že dochází sám k hodně podobným závěrům, jako pisatel oné zprávy z domova. Příklad : L. David : » Totalitní stát ukládá lidem povinnost pracovat ; mluvit o odstranění nezaměstnanosti tam, kde existují stovky táborů nucených prací, je nesmysl ». Dopisovatel Tribuny : » Tak sice je práce dost, ale je také práce nucená, t. j. nasazování do těžkého průmyslu a posílání do tábora nucených prací. « Dopisovatel Tribuny jde ještě dále než L. David, když také nedobrovolné zařazení do důlů a těžkého průmyslu označuje za správné, za nucenou práci. Proč tedy vůbec polemika, mohl by se tázat čtenář, když v konkrétních podrobnostech jsou stanoviska obou pisatelů dosti blízká ? Snad proto, že dopisovatel Tribuny je socialista, kdežto L. David nikoli ? — V úvodu zprávy z domova dopisovatel Tribuny kritizuje zahraniční vysílání pro Československo; podle jeho názoru zahraniční stanice ignorují některá důležitá fakta čs. života : právo na práci, národní pojištění a j. S tímto námětem bohužel Luděk David, pod jehož jménem se skrývá jeden z vedoucích redaktorů Svobodné Evropy, nepolemizuje. Avšak otázka tu je a je to jedna ze zásadních otázek našeho boje proti komunismu : Je třeba z taktických důvodů lhat a říkat libivé polopravdy anebo ne ? Pro nedostatek místa pouze jediný příklad : V reportáži ze západního Německa uváděla Svobodná Evropa na podzim m. r. průměrné ceny spotřebního zboží o třicet až padesátprocent nižší, než zde skutečně jsou. Zdá se, že komunisty porazíme pouze tehdy, budeme-li lepší než oni, nikoli však budeme-li se lepšími pouze stavět. — Třeba někdo řekne, že by se o takových věcech ani nemělo psát. Nicméně jsme šli do exilu právě proto, aby se zrovna o takových věcech mohlo psát a aby se zrovna takové otázky mohly klást. — K poznámce L. Davida, ačkoli nikterak zásadní, je třeba přidat ještě pozadí. Bude nám jím poměr Skutečnost — Tribuna a mnoheměsíční jednání o spolupráci, vyzněvší naprázdno. Několika lidem se už před dvěma roky zdálo, že skupiny, soustředěné kolem obou časopisů, mají mnoho společného. Že by tedy měly spolupracovat, vyměňovat si materiál, studovat společně jisté závažné problémy atd. Někteří se dokonce domnívali, že by bylo prospěšné, kdyby obě skupiny splynuly, aby se práce nadále zbytečně netříštila. Dlouhá a komplikovaná jednání však neměla úspěch ; především na dogmatu socialistickém a na dogmatu samospasitelné vědy sociologie. Ponechme stranou otázku, zda a jak jsou Tribuna a ČsZÚ dogmatické. Sama nad sebou těžko může Tribuna vynášet soudy, které by byly objektivní. Nicméně, zdá se nám, že se Tribuna snažila, přes řadu svých nesporných a vážných chyb, neztratit jako časopis vztah ke skutečnému, opravdovému životu, nebýt sterilní, falešně abstraktní a falešně akademická. Má jinou funkci než Skutečnost a nechce ji ani dělat konkurenci, ani ji napodobovat, ani proti ní bojovat. Nechce však být Skutečnosti ani učitelsky shovívavě peskována. — Ostatně svou povýšenost neprojevila Skutečnost jen v poměru k Tribuně. Se zájmem jsme čekali, jak bude Skutečnost reagovat na přátelské gesto římské Křesťanské akademie, která se rovněž ucházela o spolupráci Skutečnostníků. Skutečnost i v tomto případě odpověděla nesolidárně a bez dobré vůle. V redakčním komentáři prohlásil H. J. Hájek Boha takřka za babské tlachy a celé křesťanství za škodlivou pověru a za jediné možnou základnu nejen diskuse, ale celé vědy a celého života vyhlásil podivné slepený, eklektický a kompilační pozitivismus. Mnohem odpovědnější reagoval Václav Deyl, jehož článek bychom mohli skoro celý podepsat; nicméně právě tomuto článku chyběl punc celé redakce. Dokud byla Skutečnost skutečně nezávislou revui a Skutečnostníci skutečně nezávislí exulanti, napadla mnoho závažného, opravdového a odvážného. Máte-li po ruce několik prvních tištěných čísel Skutečnosti z prvního a z počátku druhého ročníku, přečtete si je znovu ! Většina článků přečkala jepičí existenci exulantského časopisu. Ale jak píše dnes ? Opatrně, zastřeně, diplomaticky, aby nikde nenarazila ! Jsou otázky, na které je třeba odpovídat buď — anebo, tak nebo tak, bez diplomatických kudrlinek, háček, podmínek, výmluv, ohledů, i když se tím, že odpovíme, dostaneme třeba do svízelné situace. Jedna z těchto otázek na př. zní takto : Je nutné ve jménu pravdy a spravedlnosti lhat a být nespravedlivým ? Před dvěma roky ještě Skutečnost odpovídala na takové otázky jasně, opravdově a statečně.

Z DOPIŠŮ A DISKUSÍ...

O UMĚLECKOU NEUTRALITU, Koestlera a jiné

(K studii Jaroslava Dreslera » O svobodu kultury « ve vánoční Tribuně)

Není snad na místě začínat tuto poznámku debatou o definici kultury. Chtěl bych jen poznamenat, že kultura podle mého názoru zahrnuje politiku, ekonomii a sociologii právě tak jako umění, filosofii, metafysiku a etiku. Jelikož však šlo J. Dreslerovi především o svobodu umělecké tvorby a o morálku v umění, opomeňme klidně spornou otázku pojmu kultury a budeme se nadále zabývat jen problémem dnešního umění, jak jej J. Dresler řeší ve své výborné studii.

Domnívám se, že Dresler postavil t. zv. anti-komunistické a antifašistické umění do jednostranného světla a bezděky nebo úmyslně opomenul zahrnout ve svém závěru příklady tohoto » anti « umění, které jsou podnětné a znamenají nesporný kulturní přínos. Tož piší-li tuto poznámku, je to jen s úmyslem domplnit to, co nebylo řečeno.

Je mimo diskusi, že se umění nemá podřizovat choutkám ani svodům mocipánů; že si od nich nemá nechat poroučet o čem tvořit a jak tvořit. Ale současně je dost těžko požadovat od umělce, aby se stal zoon apolitikon, když žije v přepolitizované atmosféře a pro ideál politické svobody. Umělec vyjadřuje skutečnost, která je mu vlastní, ať už je to skutečnost politická nebo nepolitická. Nejde o to, jak o skutečnost vyjadřuje, ale zdali ji tvoří nebo jen ilustruje a jí posluhuje. Je třeba rozlišovat mezi uměním, které si přivlastňuje přízvisko » umění « protože bojuje proti fašismu nebo komunismu, a mezi tvorbou, která je uměním, přestože bojuje proti nim.

Příklady za doby celkem nedávné je nadbytek. Nejznámější jsou Picassova » Guernica «, Beckmannův » Odjezd « a Orozcův » Zřícený tank a bombardér «. Všichni tři chtěli vyjádřit, co pro ně znamenaly fašismus, poddanství a válka. Sotva kdo bude považovat jejich obrazy za plakáty politické kampaně, a přece jsou výzvou a varováním. Jejich umělecké poselství jde ruku v ruce s poselstvím politickým. Poměrně důsledně dodržuje tuto zásadu dnešní mexická výtvarná škola, vedená Riverou, Orozcem a Ruizem, která si klade za úkol vyjádřit vedle problému barvy, plochy a kompozice také vědomí sounáležitosti a pospolitosti. Kritik, který považuje Braquea, Kandinského a Paula Klee za ideál, je snad odsoudit; ale není-li zarytý l'art pour l'artista, sotva bude ze své kritiky dovozovat, že Mexičané svou tvorbou posluhují režimu a ohrožují svobodu umění. Právě tak je zatěžko postavit na pranýř básně Walta Whitmana, protože Whitman napsal v úvodu k » Leaves of Grass «, » že básník musí být obráncem politické svobody «, že Americká republika je pro něj » vyšší skutečností nežli povídka nebo román «. Konečně i v české literatuře máme několik dobrých příkladů » politické « umělecké tvorby; Bezručovy havířské verše, Wolkerovy balady a básnická tvorba z let 1938-39.

Domnívám se, že dnešní problém svobody umění není v podstatě problémem » výt s vlky «. Je to víc a něco jiného než být pro nebo proti pětiletému uměleckému plánu v boji proti komunismu. Ten se nedá dobře od někoho požadovat, natož pak splnit. Je to především otázka svědomí a citění. Šalda to dobře vyjádřil v Zapisníku z r. 1931 v článku o proletářské poesii, když dává za příklad Wolkeru jako jediného

velkého básníka české poesie proletářské. Wolker byl velký, » poněvadž u něho jediného kázeň kolektivistická odpovídala pověbám a sklonům nitra. Jen jemu jedinému bylo, pokud vim, radostí, mysliti a cititi v postulátech proletářsky kolektivistických; ostatním to bylo v první chvíli módou a pikantním svodem a později břemenem, které se těžko neslo «. Jsou to slova velmi časová a je třeba mít je na paměti v debatě o svobodě umění, protože případ Wolkerův je v analogii případem několika současných velkých umělců.

Dělá-li tedy kritik rozbor protikomunistické tvorby, nestačí jen klást si otázku : » Chce spisovatel prostě psát nebo chce psát záměrně protikomunisticky? « Musí si být vědom skutečnosti, že jsou umělci — i když je jich poskrovnu — kteří z terminu » prostě psát « svůj proti — komunistický postoj nevylučují a vyloučit nemohou, protože jej ztotožňují s pojmem svobody. Nemám v úmyslu obhajovat propagační » takumění «, které veršuje na rým » ruce-revoluce « a sochu Churchilla považuje za vrchol sochařské dovednosti. Jde mi jen o fakt, že je třeba vzhlížet s úctou k umělci, který dovede uměleckými prostředky vyjádřit, co je v komunismu brutální a nelidské, a při tom zůstat svůj, plně svůj. Jde o to, být nejdřív umělcem a pak protikomunistou a ne naopak. Je pravda, že umění někdy strání nesvobodě a že je praktickou zbraní proti teroru i bez záměru a proti své vůli. Ale je-li řeč srdce i verše básníkovy řeči vzpirajícího se otrocka, není posláním literárního kritika zacpávat mu ústa a posílat jej mezi šašky na dvoře mocných.

Jan HAJDA, U S A

Velmi se mi líbil Dreslerův článek. Napište mu laskavě má poděkování za onen článek. To-li bych měl výhrady k větě, že teprve v moderní době byl » široce, důkladně a nepodmíněně vysloven úmysl člověka nepodříditi se hmotě a přírodě, ne podřizovat kulturu ekonomii, jedince mase a osobnost mechanismu... « Jinak mi mluví Dresler ze srdce. Je to pěkný článek. Nemoci našich dob je fanatický voluntarismus. A proto je také tak těžko lidi přesvědčit a usvědčit. A je to nejen nesvoboda zvění, t. j. nátlak více či méně zjevný, které lidi mrzáci, ale nedostává se jim i pravé svobody a nezaopatosti, nejsou schopni exaktního myšlení a exaktního mluvení, mluví jen s velmi hrubou přibližností a v celých shlučích asociací a v citových výbuších. Je v nich příliš mnoho vnitřní » angažovanosti « a neklidu a proto tak snadno kolísají z extrému do extrému, zprava doleva a zleva doprava. Pravdu najde jen ten, kdo není straník, kdo není ani otrokem druhých, ani vlastních vášnivých hnutí, sebelásky, atd. : Padni komu padni. Lidé se neptají co je (správné, dobré, pravdivé), nýbrž jak dosíci toho či onoho stůj co stůj.

Místo hledání a čekání a putování s otevřeným srdcem a otevřenou myslí, primát má tužba, přání, plán, vášeň. Pětiletka a stachanovština jsou jen jedním malým výsekem té celé nemoci. Podle antické a středověké ethiky ctnost záleží » in medio «, t. j. člověk musí jednat přiměřeně, ne se slepou intenzitou. Pro komunistu a každého totalistu ve veřejných záležitostech ctnost záleží » in maximo « — v jednostrannosti. Kleslo se hodně hluboko. Je třeba jít světem na mile daleko, abychom shledali dohromady drobečky myšlenkové aristokracie.

Před nějakými sto lety liberalisté nerozuměli

»svobodě« tak jako J. Dresler. Pro ně svoboda byla úmyslem člověka nepoddat se hmotě a přírodě, instinktu, mase... » Svoboda pro ně znamenala libovůli. A důsledkem — reakcí je právě dnešní totahitní mizerie...

dr. R. KADLEC, Londýn.

Pošlete mi ten váš časopis, v kterém je ten hnusný komunistický útok na Koestlera.

Z pošty administrace

HLEDÁNÍ REÁLNÉ LINIE

Mili přátelé,

Váš časopis je i podle úsudku ostatních jeden z nejvěcnějších časopisů v exilu. Je přirozené, že při různosti názorů, máte i svoje odpůrce. Je třeba, s určitým pokrokem socialisace i v budoucnosti počítat, protože i v jiných zemích jako Americe se dělají vážné kroky v tomto směru. Byl jistě na druhé straně vážný omyl, když se naši rolníci po revoluci zbavili své agrární strany, ať již byla viněna tato strana z čehokoliv. Druhý velký příspěvek komunismu u nás byly Košické dekrety, kterým se odstranili všichni nepohodlní. Je jisté mezi naší inteligencí v emigraci dostatek lidí, kteří jsou rostlí dnešní době a kteří dovedou kriticky posoudit chyby, které se u nás dělaly, aby se jim v budoucnosti vyvarovali. Je jisté, že nejednotnost politického vedení naší emigrace velmi škodí jak celé emigraci tak i našim doma. Dnes se jedná o mnohem více, než kolik bude u nás politických stran a kdo a jak tam bude zastoupen. Nemáme dnes takovou veličinu jako byl T. G. Masaryk, kterého respektovali i jeho odpůrci. Je proto třeba stávající, ústřední představitelku podporovat i když dělá též chyby a dát jednu linii reální, která je všem jasna. Všechna oficiální prohlášení musí sledovat jednotnost dané směrnice a nesmí se objevit názorové různosti, protože cizina nakonec neví, co vlastně chceme a že jednoho dne bude celou naši otázku řešit sama a bez nás, jak tomu již bylo.

A. E. Z., Švýcarsko

STESK PO EVROPE

Pro mnohé uprchlíky, kteří opustili tento kontinent, se pojem bývalého domova rozšířil na celou Evropu. Někteří si sice svou pracovitostí a pílí vytvořili už nové domovy za mořem, jestliže jim nechybělo štěstí. Avšak skutečný domov ne jenom ve smyslu hmotném je pro ně pouze součástí vzpomínek. Rozhlížejí se kolem sebe a srovnávají. Zatrpklost z opuštěnosti je přivádí k tomu, aby ještě kritičtěji posuzovali své okolí, pouště a velká města Austrálie, městečka amerického západu, rovníkové krajiny Afriky a Jižní Ameriky a přirovnávali si je ve vzpomínkách k představě starého kontinentu, jehož každá píď půdy je poznamenaná prací, usilováním, kulturou a životem stovky generací Evropanů. Ne už jenom k československým městům, venkovu a krajinám s kopci a lesy, nýbrž k celé Evropě obrací se touhy exulantů, kteří se usadili za mořem. Jeden z nich nám píše o kultuře a umění v Austrálii.

Zpráva z novin, náhodně vybraná, nám může dobře charakterisovat poměry v Austrálii. Stečna Nunn, tanečnice z Rooseveltova nočního klubu v Sydney, navštívila pruně v životě galerii. Její chlapec ji napsal, že je cititel umění, což bylo důvodem, aby slečna Nunn galerii navštívila a aby noviny věnovaly její návštěvě sloupcový článek s fotografií, na níž je zachycena u obrazu aktu. Slečna Nunn si akt prohlédla, rychle se podívala po ostatních obrazech a prohlásila, že »nyni už bude moci mluvit o umění.« Kromě toho řekla, že vystavený akt se jí zdá být příliš tučný a že by modelce doporučovala gymnastiku. Na závěr uvedla své rozměry a váhu, což noviny s potěšením kvihovaly. Tento článek by mohl vyjít třeba i v pařížských bulvárních novinách na první stránce. Avšak rozdíl mezi Paříží a Austrálií je právě v tom, že Paříž má ještě desítky jiných časopisů, kde se píše o umění vážně, kdežto Austrálie má pouze sensační plátky.

Dnešní bílí Australané mají stopadesátiletou kulturní tradici. Jsou civilisováni, ale kultura a umění zůstávají pro ně španělskou vesnicí. Kulturní prostředí neexistuje, pouze v Sydney je menší skupin malířů, kteří napodobují francouzské moderní umění, aniž jeho slohu hlouběji porozuměli. V divadlech se hraje jenom populární operety, do galerie se chodí ze společenských důvodů a návštěvníci se tam chovají právě tak jako na dostizích — s jedinou výjimkou, že se tam nesází na koně. Vkus průměrného Australana je na evropské úrovni z r. 1880 a umělci se mu ochotně přizpůsobují. Čte se málo a knihovna je zulaštností. Konsumuje se bulvární tisk, časopisy a laciná literatura. Ostatně Austrálie nemá ještě svého velkého spisovatele, ani romanopisce nebo básníka, ani historika. Australští spisovatelé píšou krátké povídky a novely a jsou bez úspěchu mimo svůj kontinent. Stálý operní soubor dlouho neexistoval, před válkou zde občas hostovaly malé italské společnosti. V minulém roce byla založena k slému výrocí prohlášení Commonwealth of Australia první opera a činohra, které podnikly zájezd po celé zemi. Šest uvedených oper bylo na úrovni našich venkovských ochotníků. Obecenstvo ve večerních úborech nebo v kočích se sakem pod sedadlem vítalo každý vstup solisty bouřlivým potleskem. Jediným australským umělcem, který dosáhl uznání v Anglii a v Americe, byla sopranistka M. Lawrence, jejíž umělecká dráha však byla záhy tragicky přerušena dětskou obrnou. Činohra se pěstuje více méně pouze ochotnický. Manželé Pravdovi z Městských divadel pražských hráli a režisovali na několika australských scénách. Bál, jak tvrdí noviny, je chloubou Austrálie a je na prý na světě nejlepší po ruském. Ve skutečnosti však ani on není daleko od evropských ochotníků. Melbourne má 4 divadla. Hraje se v nich málo. Promítají se filmy a uvádí se varietní program. Sydney a Adelaide mají po jednom divadle. V ostatních městech stálá divadla nejsou.

V galeriích jsou vystavena menší nebo horší díla světových mistrů, vedle Rembrandta je Modigliani a ruská ikona. Australané buď kopírují moderní umění, anebo si libují v realismu, který se na vlas podobá socialistickému realismu nebo nacistickému umění, jen přemaloval distinkce vojáků! Několik mladíků kopíruje Henry Moora, jinak o sochařství není nic slyšet. Stavebnictví je většinou velmi konservativní, moderní architekti nemají podporu veřejnosti. Pouze několik veřejných budov byla postaveno pod vlivem Le Corbusiera. Bytová architektura a užité umění jsou daleko za Evropou. Zbývá hudba, která má v Austrálii nejčastěji obecenstvo ze všech umění: Symfonické orchestry pořádají časté koncerty, které mají úroveň evropských rozhlasových orchestrů. — A původní australské umění? Tvoří je domorodci,

žijící ve slátních rezervacích. Znaží jen tři barvy, bílou, červenou a žlutou. Kreslí ornamenty a zvířata. Kresby lidí jsou velmi fidele. Malují na kůru stromů a zdí jeskyň jako evropští umělci před tisíciletími. — A tak Austrálie čeká zatím na své malíře, spisovatele, básníky, kteří by ji objevili.

M. Z. (Austrálie)

A Z DOMOVA

...komická situace je v poradnách marx-leninismu. Do poraden, které jsou zřízeny při všech krajských a okresních výborech, nikdo nechodí a soudruzi ne, aby konstatovali, že lidé na to kašlou, ale oni řeknou : » Soudruzi se ještě nenaučili obracet se na poradnu «. Na veřejné přednášky nechodí vůbec nikdo. Jen na školách mohou ještě přinutit žáky ke studiu marx-leninismu...

A poslední dopis, který adresujeme našim čtenářům. Nezapomeňte, že potřebujeme vaši pomoci, abychom mohli udržet dál nezávislý časopis. Seznam našich kont naleznete na zadní stránce v tiráži. Děkujeme vám.

REDAKCE

(Složitě zjednodušování, se str. 2.)

režimu v Československu, že jeho pokrok je v zá-pěti znehodnocován svými důsledky. Boj komunistů s problémy výstavby nového řádu podobá se boji ruského bohatýra Muromce s protivníkem, který se po setnutí hlavy zdvojnásobil, až nakonec stále vítězícího zavalilo celé vojsko protivníků.

Aby mohl být zhodnocen význam tohoto zjevu » složitě zjednodušování «, je třeba předem vypátrat jeho zdroj. Charakterisuje komunisty v období, kdy připravují expansi svého systému cestou ozbrojené agrese proti demokracii. Lidé intelektuálně a charakterově vyspělí se vyhýbají odpovědnosti za tuto politiku a nejsou také komunistickým režimem vyhledáváni; komunistický režim nutně stojí na svých přívržencích, kteří buď pro naivní politické přesvědčení nebo z kariérismu jsou prostě schopni všeho. Tento skutečný kádr odpovědných osob v komunistickém státě se vyznačuje společnými vlastnostmi : jdou to vesměs osoby velmi nepatrného rozhledu, kteří v rukou cítí moc a jsou dychtívi ji užít; jako každý primitiv a nedouk si každý z nich po povrchní znalosti hned myslí, že všemu rozumí a vše dovede lépe zařídit než jeho předchůdci; ze všech stran slyší onen primitiv povzbuzování k reformám a zcela určitě této výzvy použije, aby navrhl příp. provedl jakoukoliv zdánlivě prospěšnou úpravu. Je tedy komunistická vláda v podstatě vládou primitivů, kteří jsou posedlí nedomyšlenými reformami : diletantsky propočítány prospěch se buď vůbec nedostavuje (viz příklady Gigantů — velkovýkrmen prasat) nebo po nepředstavitelně vysokých nákladech (viz třeba Lánská akce — nábor učňů do hornictví). Všechny akce promyslí primitivní mozek jenom v ideálně příznivé situaci : ta však v komunistickém státě při negativním smýšlení lidu a pochybných kvalitách výrobků zpravidla nenastane a vytváří se na místě původního problémů několik nových problémů, které se rozrůstají prostě do nekonečna.

JACI JSME

☐ Pane XY, konstatuji, že jsem vám před časem slíbil, že proti vám nikdy nevystoupím. Konstatauji dále, že proti vám vystupuji aniž bych svůj původní princip porušil... Není, ani třeba dodávat, že jsme citovali proslov z jedné výborové schůze jedné československé uprchlické organizace.

☐ Zůstaňme ještě na chvíli v emigraci (s naší rubrikou) : v zemi tulipánů, dřeváků a bezpartajních Čechoslováků se našel jedinec, jenž sám o sobě prohlásil, že byl nejlepším politickým praktikem v Československu, pane ! Ale to není vše; vynalezl novou metodu, jak dobývat mocenské posice. K hlasování prostě přitáhne celou rodinu. Volby pak dopadnou jak zásah českých vojsk v rakouské armádě do bitvy : otec, matka a syn zvednou na povel na jednu, ale obě ruce, neboť každý z nich ještě někoho zastupuje. Škoda, že tento majitel hlasovací mašiny nemá jedenáct synů jako starý Klapzuba se svou jedenáctkou. Přehlasoval by bezesporu všechny emigrantské organizace.

☐ Docela vážná rada jiného politika, jak dostat z toho Československo : nalézt dvacet slíčných mužů, kteří by se oženili s dcerami dvaceti amerických senátorů. Do adm. t. l.

☐ Rebus : který emigrantský časopis napsal tuto větu : » Třebaže jsme přesvědčeni, že stoupenec autoritativní demokracie... « Nikoli belgické Rozpravy ani..., samá voda... Ale vánoční Skutečnost, str. 184.

☐ V bruselských Rozpravách, listu pro křesťanskou demokracii, jsme našli mnoho potraviny pro náš sloupeček. V nejnovějším čísle je dokonce věnováno plných šest hektografovaných stránek Tribuně a ČSZUE ; se svolením bruselské redakce bychom je rádi otiskli, až budeme mít více stránek, jako silvestrovskou přílohu. Nejzajímavější (psychologicky) jsou věty tohoto ražení : » I když o komunismu a spojení s čsl. ministerstvem vnitra nemáme pevného důkazu, nicméně... « Nicméně, jak zajímavé slovíčko. Použil jej také známý francouzský kolaborant Charles Maurras, v roce 39. Psal : » Anthony Eden se ožení s dcerou židovského komisaře Litvinova. I když je to nezaručená zpráva, nicméně prokazuje... « Prokazuje, že autor je doma v hlubinách bezcharakternosti.

☐ Lenin viděný Zápotockým podle Mladé fronty : » Ve mně byla malá dušička. Jak a co budu mluvit s Leninem ? Já, nepatrný sociálně demokratický funkcionář z hornického Kladna. Co vůbec může zajímat Lenina na malém Československu (!)... Začal také rozmluvu otázkou, která by jistě žádného českého člověka nepřivedla do rozpaků. Tázał se, zda v Čechách stále ještě jedí švestkové knedlíky. Po takovém úvodu pak samozřejmě rozmluva vplynula do úplně přátelského a důvěrného tónu, i když se týkala politických otázek a problémů... «

☐ » Je škoda, že se to všude nedělá jako v Rusku, kde se každý nepohodlný prostě zlikviduje «. Authentická fráza jednoho politického, a ne nejbeztýkavějšího uprchlíka, který zvolil s v o b o d u. Jenže se mu nelíbil názor spoluuprchlíka.

☐ Jaci jsme... litujeme, že se nám tentokrát nepodařilo sehnat ani jedinou t. zv. pozitivní perličku. Snad příště !

TRIBUNA

PŘÍSTÍ
ČÍSLO
VYJDE
30. dubna

LIST ČESKOSLOVENSKÉHO ZAHRANICNÍHO ÚSTAVU V EXILU

Co se stane s Českým Lvem?

V některých odvětvích školství se otevřeně hovoří o nutnosti změny státního znaku, který prý vyjadřuje imperialistický charakter státu a naopak není třídní. Nový znak se bude podobat asi dnešnímu odznaku funkcionářů NV: malý lvíček ve věnci klasů, pod ním stříbrné kladivo a srp, nad ním pěticípá hvězda.

(Pokrač. se str. 9.)

ních, dovoláváme se při tom však pouze na kultury umělé, profesionální, velké kultury několika individuálních tvůrců. Ta » malá « anonymní kultura lidského kolektivu stojí stranou, jen občas nás dojmají některé její projevy at' již jsou písně, výšivky či keramika, ale vcelku věnujeme většinou jen shovívavý úsměv této chudíčké kuriozitě, které říkáme národopis. Málo si však uvědomujeme, že teprve po tisíciletích pevně zakotvené anonymní kultury mohla začít vznikat kultura umělá, málo víme o paralelismu a vzájemném ovlivňování a pronikání obou kulturních větví. Uvedu jen dva příklady: během posledních 70 až 80 let čerpá evropské malířství nepřetržitě v exotických anonymních kulturách, at' již to bylo za impresionistů, v umění. Dálného Východu či v pojmessionistické době v primitivních kulturách afrických, střední a Jižní Ameriky, Oceánie či polárních končin. A příkladem opakného ovlivnění je existence lidového výtvarného umění v době gotické a barokní, které, paralelně vedle oficiálních uměleckých děl, najdeme téměř v celé Evropě.

Nelze uvádět další podrobnosti, jen samotné studium výtvarného ornamentu představuje nesmírný soubor otázek, konfrontace známého materiálu a hledání nových prvků; chtěl jsem jen připomenouti že vedle » velké « kultury, jež nám mluví o příbuzenství geniů, vyvíjí se paralelně ona malá, anonymní kultura, jejíž tradice nám dokazuje čím dále tím nalé-

TRUMAN O ÚNORU

» Před čtyřmi roky komunisté uchvátili moc ve svobodném Československu. Infiltrací do všech významných státních úřadů udusili všechny zdroje nezávislé opozice v tomto národě, s výjimkou jednoho: studentů a mladých lidí.

V posledních několika hodinách československé svobody více než tisíc studentů Karlovy university pochodovalo k sídlu presidenta republiky žádat, aby zachránil jejich země před komunismem. Avšak dříve než mohli dosáhnout svého cíle, komunistická policie vypálila do jejich spořádaného průvodu a zranila několik studentů.

Dvacátýpátý únor by měl být významným dnem pro mladé muže a ženy všech národů. Měl by sloužit jako symbol — jako připomínka toho, že mladí lidé jsou rozhodnutí odporovat i tváří v tvář beznadějně přesile. Avšak tento den by měl sloužit i jako varování všem lidem, mladým i starým, kteří stále ještě mají svoji svobodu. Od 25. února 1948 svět se poučil od Československa. Svět se naučil, že komunismus je útočný — že komunismus znamená vyboj, útisk a otroctví.

Před čtyřmi léty studenti Karlovy university nás naučili, že nestačí pouze odpor: že je nutno být i k odporu připraven. Toto poučení o významu kolektivní bezpečnosti uvádíme v život v Koreji, v organizaci států severoatlantického paktu a v tichomořských obranných smlouvách.

Toto vše jsme se naučili za cenu svobody Československa a jiných zemí, dočasně pod komunistickým jhem. Nic z toho nesmíme zapomenout.

Z projevu presidenta Trumana 25. února 1952.

hávají příbuznost lidí. Byli » silní jedinci «, kteří se zabývali zdůrazňováním toho, co rozděljuje a znepřáteluje sousedy, a podobní snaživci existují dále a zítřka přijdou noví. Věřme tedy raději anonymitě lidského kolektivu, která od věků nepřetržitě a každý den dokazuje spříznění národů a kmenů sebevzdálenějších. O. M. (Paříž)

TRIBUNA, publication non périodique, publiée par l'Institut Tchecoslovaque à L'Etranger. Rédaction: Dr. V. Chalupa, 173, Bd. St. Germain, Paris 6e, France.

— Jako nepravdivý tisk nemáme právo vyžadovat předplatné. Ale i nepravdivý tisk se platí v tiskárně. Příspěvky účtujeme ročně: Austrálie (30 sh.), Belgie 150 frs, V. Británie 1 libra, Brazílie 100 CrS, Francie 1000 frs, Holandsko 12 zl., Itálie 2000 lir, Kanada 5 Dol., Německo 12 DM, Norsko 15 K, Švédsko 14 K, Švýcarsko 12 fr., USA 5 Dol., Mexiko 5 Dol. Naše účty: Institut Tchecoslovaque à l'Etranger, N° 20.763, Banque Nationale pour le Commerce et l'Industrie, 133 Bd. St. Germain, Paris. — Czechoslovak Foreign Institute in Exile, Oldrich Baxant, Commonwealth Bank of Australia, King Cross, Sydney, N. S. W. — Czechoslovak Foreign Institute in Exile, N° 12309, Bank of Montreal, King and Baybranch, Toronto, Ont. — Tribuna, N° 7012, Oberrheinische Bank, Freiburg-Br. — Czechoslovak Foreign Institute in Exile, University National Bank, 1354, East 55th Street Chicago, Ill., nebo na redakční adresu pod uzavřenou obálkou.